

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 318

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

ANDRIUS VALUCKAS

KLAJŪNO UŽRAŠAI

I.
(Tęsinys)

Kapitonas keiksnoja mus ir suka galvą kaip pralįsti pro Labguvos policiją, kuriai žinomas mūsų laivo vardas. Laimei ten vėl pasirodo sovietiški lėktuvai ir mes pralendame pro policijos nosį niekeno netrukdomi, jie užimti savo kailio saugojimu. Ta pamoka mums praverė, nes sugalvojome apsirūpinti kiaulėmis iš velkamų baidokų, nors jie palydovų yra saugomi. Už degtinę gauname kiaulių tiek, kiek tik norime ir kokių norime. Laivas pavirsta skerdykla. Kraujas ir mėsa visur. Esame kiaulienos palaimintame ženkle. Visos statinės pilnos, neturime kur daugiau dėti.

Kada apsitvarkome, tai viename miestelyje į mūsų laivą įsibrauna kažkokie vokiečiai, su aukštų valdininkų pažymėjimais, kurie įsako juos pavežėti iki kito miestelio. Pasirodo jie nėra pavojingi, net leidžiasi į šnekas. Girdi, rusai gaus savo pamoką Rytprūsiose, nes visas kraštas nusėtas minomis ir čia būsią pavartoti slapti ginklai. Tie ginklai esą tokie slapti, kad Hitleris įsakė jų nenaudoti svetimuose kraštuose, o tik priešui peržengus Vokietijos sieną. Tuomet jis iškarto būtų nušluotas nuo žemės paviršiaus. Atrodo, kad jie beveik patys tiki tuo ką kalba, arba jau jiems nėra kitos išeities. Bet visiems palengvėja, kada jie kitame miestelyje išlipa. Tik diena išaušus mes pamatome koks nešvarus mūsų laivo dēnis, visur pilna kraujo ir mėsgalių, o mes buvome tikri, jog viską gerai nusiėpėme.

Naktimis ir dienomis matome traukiant į vakarus pabėgėlių voras. Naktį jie atrodo kaip klaidžiojančios pelkių šviesos, tokios keistos ir paslaptingos.

VI.

Upių laivynas ir baidokai susirenka žiemoti Karaliaučiuje, teisingiau jo priemiestyje. Susidaro nemaža lietuviška šeima. Visi dalinasi išpūdžiais ir pergyventais pavojais. Daugiausia pergyveno tie laivai, kurie buvo patekę į rusų patrankų ir lėktuvų ugnį prie Klaipėdos ir Rusnės. Jų išsigelbėjimas tikrai stebuklingas.

Pas mane atsilanko buvęs žurnalistas, vėliaus mūsų laivo upeivis, kuriam neperdaug sekėsi susidoroti su laivo lynais. Laivui artėjant prie krantinės upeivis turėdavo išmesti surangytą lyną ant krantinės stovinčiam žmogui, kad jis tą lyną užkabintų ant geležinio ar medinio kuolo ir pririštų laivą. Bet jam tos plieninės virvės visada susipainiodavo tarp kojų, ar užsisukdavo aplink kaklą, jis parvirdavo, vėl bandydavo, vienu žodžiu labai vargdavo, pameddavo akinius, laivas nuplaukdavo šalyn ir, kapitoniui siautėjant, tekdavo viską pradėti iš naujo. Vieną dieną jis pabėgo nuo laivo ir įsikūrė ant baidoko. Dabar jį pamačiau po ilgokos pertraukos, tokį išbadėjusį ir suvargusį. Po gerų užkančių jis išėjo iš manęs kiaulės kūno gabalą nešinas, bet paslydo ant liepto, mėsa įkrito į vandenį ir dingo, o jis susijaudinęs grįžo atgal be nieko. Teko piauoti kitą mėsos gabalą, bet buvo linksmaus juoko.

Turėdami laiko išrūkiname mėsą, skaitome laikraščius, klausomės užsienio radio pranešimų ir planuojame ką toliau daryti. Man visa aplinkuma Rytprūsiose

Vytautas Didysis prie Juodųjų jūrų

nepatinka, žmogus jautiesi kaip maiše, nes rusai smūgiu į Dancigą gali mus lengvai atkirsti ir apsupti, tad nutariau, prie pirmos progos, važiuoti pakankamai toli į pietus. Kaip tyčia vienas iš lietuvių gauna laišką nuo pažįstamo iš Greiz, Tueringijoje, ir apsisprendžiu važiuoti ten.

Sukalu keletą dėžių mėsai sukrauti, jos iš paviršiaus labai prastos, neobliuotų lentų, kad neatkreiptų niekeno dėmesio. Vokiečiai nemėgsta nešvariai atrodančio dalkto, tad nesusigundys jo pasisavinti. Knygas ir drapanas pasiunčiu traukinio bagažu, o dėžes su mėsa bei lašiniaus pasimu kartu, nes tokio turto, kaip aukso, negalima niekam patikėti.

Išvažiuoju vieną vakarą gan netikėtai laimingai. Kaž kaip prasispraudžiu pro milžinišką žmonių minią, dėžes vilkdamas, ir įsikuriu traukinio koridoriuje. Sudedu dėžes vieną ant kitos ir ant jų atsėdęs imu snausti. Jaučiuosi gerai. Bet tas nepatinka žmonėms aplink mane stovintiems, kurie vos turi vietos kojai pastatyti. Jie purkštuoja ir skundžiasi traukinio konduktoriui. Šis įsako man visas dėžes sukrauti ant lentynų. Aš baisiai nenoriu, bijau, kad mėsos rasalas nuo lentynų nepradėtų varvėti keleiviams ant nosių. Sakau, kad ten nėra vietos. Vokiečiai suranda ant lentynų daug vietos, sukrauna mano dėžes ir įstumia mane patį į tą skyrių. Aš ten turiu stovėti ir laukti, laukti laimės ar nelaimės. Keleiviai ima mane tuoj klausinėti iš kur, kas ir kaip. Meluoju kiek išmanydamas, bet sugalvoju papasakoti kiek daug mačiau žūstančių galvijų ir kiaulių, tikėdamasis, jog jeigu netikėtai paaiškėtų kas yra mano dėžėse, kad jie manęs iškart nulinčiuotų, atseit gelbėjau jau vistic praužvusių mėsą. Bet mano diplomatiški gudravojimai paveikia vokiečius kaip tik priešingai, jie nutaria, kad tokiuo atveju reikia visiems dar labiau susispausti, dar labiau pildyti visokius maisto potvarkius, o visiems užsieniečiams geriausia dar sumažinti maisto korteles...

Tokia kalba man baisiai nepatinka ir, norėdamas atsikėršinti, jog artėjančioms

Kalėdų šventėms geriau turėt ant stalo žąsį, kaip kiaulės gabalą. Galvoju, tegul pasikankina vokiečiai, nes savo laiku jie atsisakė pirkti iš Lietuvos kalėdines žąsis ir mes turėjome jų tikrai daug suvalgyti, aš vienas turėjau pirkti penkioliką žąsų ir nuo to laiko man jų skonis nepatinka. Vokiečiai daugiau negu susierzina, bet vis tiek suranda esant svetimšalius kaltus jų visomis nelaimėmis, Versalio sutartimi pradedant. Kietos jų galvos, išmuštravotos sielos ir aklas atsidavimas.

Važiuojame su dideliu pavėlavimu. Man tas kelias į Berlyną pirmą kartą, bet kiti keleiviai aiškina kiek valandų jau pavėlavome. Traukinys užtemdytas, kad apsisaugojus lėktuvų puolimo, kas yra gerai man, nes niekas negali tamsoj gerai įžiūrėti mano dėžių. Bet, nelaimei, keletas lašų nuvarva vienai vokietaitei ant nosies, ji palaižo pirštą ir sako bendrakeleiviams, kad ten turinti būti, mano dėžėse, žuvis. Palaižo ji nukritusį antrą lašą ir pasako, kad tai rūkyta žuvis, taigi aš esąs žvejas su žuvimis. Mano markė tuoj ima kilti aukšty. Vokietaitė sakosi, kad ji labai mėgstanti žuvis ant Kalėdų stalo. Su tuo sutinka ir kiti vokiečiai. Ji beveik būtų linkusi paruošti man tą Kalėdų stalą, vargšui vienišam vyriokui, nemokančiam virti, nežinančiam kaip kepti. Aš sukinėjusi šiaip ir taip, bet vokiečių yra atkakli, turiu pažadėti būtinai užsukti pas ją, ne, ji geriau mane tiesiog nusivešianti pas save, taip būsią tikriau, vyrais nesą galima pasitikėti, toks jos platus patyrimas. Ką padarysi, sutinku su ja. Pagailo man jos, vargšė, matyt, tikrai alkana visais atžvilgiais.

Pasirodo Berlyno priemiesčiai, greit būsianti pirmoji sustojimo vieta. Žmonės sujudą ieškoti savo daiktų ir rūbų. Jau gerokai prašvito. Mano kalėdinė vokietaitė taiko užsidėti savo skrybėlaitę, bet pastebi ant jos nuo mano dėžių užvarvėjusią rasalo dėmę. Skrybėlaitę, kaip ir jos savi-ninkę, jau gerokai panešiota, bet dar naudoti galima. Bet tai jos paskutinis ginklas vyrams suvilioti ir ji tiesiog pasiunta, iste-

(Tasa 2-me psl.)

Klajūno užrašai

(Atkelta iš 1-jo puslapio)

riškai šaukia. Palaižiusi dėmę ji autoritetingai nusprendžia, kad tai kiaulienės esama, bendrai aš esąs kiaušė, visi užsieniečiai kiaušės, viskas kiaušiška ir ji mielai norėtų pamatyti mane pakartą. Bandau teisingai, kad aš nenorėjau ten dėžių dėti, kad dėmės galima išimti, bet ji liepia man užčiaupti mano šlykštų snukį, dabar ji parodo vokiško žodyno tam tikros dalies ypatingą turtingumą. Idomu stebėti, kaip pykčio suspausti žodžiai lekia iš jos burnos tokiomis aukštomis gaidomis, kad juos nevisada galima pagauti ir suprasti. Raminusi, kad aš per daug ko nenustojau.

Bet tik bėdos pusė. Antroje sėdynėje sėnyvas vokiečių, biurgerio tipas, virš kurio galvos yra mano kitos dvi dėžės. Jis apžiūri savo paltą ir suranda ant jo dvi dėmes, dvi dėmes ant vokiško kostiumo kur kiekviena dulkėlė būdavo rūpestingai nupučkiama. Jo skrybėlė taip pat suvarvėjusi. Jis nusprendžia, kad mano byla turinti būti perduota Volksgericht teismui, kuris nu teisia nukirst galvas. Jis turįs pažįstamų Gestapo aukštų valdininkų tarpe ir jam mano likimas esąs aiškus. Pirmoj stoty jis pakvies policiją ir viskas bus atlikta greit. Vokietė nutyla, jai nevisiškai patinka nauja mano bylos kryptis, nes ji buvo linkusi pati viena sušveisti mano lašinius, dabar, gi, juos paims policija ir suės. Aš tyliau ir laukiau, sunku ką nors sugalvoti.

Pirmam sustojime nukentėję vokiečiai išlipa ir išsiveda liudininkų būrį. Traukinys turi stovėti keletą minučių. Likęs vienas patikrinu duris, bet jos užrakintos. Atidarau langą, išmetu visas dėžes ir pats iššoku į priešingą traukinio pusę, praeinu per kelis vagonus atgal, perlipu per vagonus ir pradėjus traukiniui judėti įsimaishau į stoties žmonių masę, kuri mane nuneša į požeminio geležinkelio stotį. Skubiai nuvažiuoju į man reikalingą Anhalt stotį ir nė minutės negaišdamas, su perono bilietu išeinu į stoties aikštę. Ten pastebiu pavėlavusį išeiti greitąjį traukinį į Leipzig, bet geležinkeliečiai jau pakelia ženklus jam išeiti. Pribėgu prie pirmo artimiausio vagono, kur prie atdaro lango kalbasi, atsisveikindamas, vokiečių su savo dama. Jis mielai paima mano dėžes, nes nenori pasirodyti neišauklėtu moters akyvaizdoje, viena dėžė nukrinta atgal ir kiek atsiplėšusios lentos parodo saulės šviesai lašinių paltis, bet vokiečiai užimti, niekas nepastebi, aš lėtas surišu, išoku persivertęs per langą į vagoną. Vokiečių juokiasi ir sako, kad aš laimingas, nes visi trečios klasės vagonai esą perpildyti, aš patekęs į rezervuotą antros klasės vagoną. Jame važiuoju pramonininkai ir aukšti kariškiai. Visi rūko cigarus. Į mane nekreipia dėmesio. Traukinio palydovui sumoku pabaudą, nuperku bilietą ir jis, atsiklausęs to vagono keleivių, palieka mane ramybėje. Aš lekiu dideliu greičiu nuo Berlyno, nuo jo Gestapo, nuo Volksgerichto, nuo kalėdinės vokietaitės — dar vienas nusivylimas vyrų veisle vargšelei...

Leipzig stotis stipriai apgriauta lėktuvų. Stiklinis milžiniškos stoties stogas išbyrėjęs, kaip jo nebūta, geležiniai rėmai belikę. Miestas nuolatiniame lėktuvų pavojuje. Traukiniai vėluoja neapsakomai, jie nepaiso taip tvarkingai surašytų vokiškų tvarkaraščių, jie daugiau derinasi prie puolanciu lėktuvų tvarkaraščio. Greitieji traukiniai vėluoja taip pat. Pradžioje pranešė, kad traukinys vėluos dvidešimt minučių, keleiviai baisiai pyko, vėliau pasakė, kad tridešimt minučių, dar vėliau pasakė, kad vėluos šimtą minučių, du šimtus, tris šimtus, pagalios šešis šimtus minučių, galop nustojo bet ką sakyti ar rašyti, laikas neribotas, žmonės turi laukti stotyje ir jie nustojo burnoti. Pavargo. Aš džiaugiuosi pagavęs tarškančią traukinėlį į pietus. Per Weissenfels, Zeitz ir Zwickau išvažiuoju į Greizą. Kelionė su dideliais

oro puolimo trukdymais, todėl ilga ir varginanti, pasibaigia laimingai. Aš atsiduriu pačioje Vokietijos širdyje, palyginti toliau nuo frontų, ir tariausi suradęs saugią vietą karo pabaigai sulaukti. Vokiečiai turėtų pasiduoti pirmiau, kaip kas nors pasieks šias kalnuotas ir miškingas vietas.

VII.

Greiz miestelis yra gražioje Tueringijos kalnų atšlaitėje bei slėnyje, išskyrus, plėškaujančių ritierių laikais, pastatytą aukštai ant kalvos pilį, kuri buvusi kunigaikščių Saxe Coburg Gotha nuosavybė ir ten gyvenusi, kol išteklėjo, kaizerio žmona. Šiaip miestelis su nedidele, smulkia pramone, bet karo metu, ieškodami saugios nuo lėktuvų bombardavimų vietos, ten įsikūrė keli lėktuvų dalis, ūkio mašinas ar šovinius gamina fabrikėliai. Jų savininkai greit turtėja, nes gerą darbininkų dalį sudaro menkai apmokami vergai.

Vietos gyventojai visiškai nepanašūs į Hitlerio mokslininkų išgarbintą viršmogišką šiauriečių vokiečių rasę. Jie turėtų būti aukšti, bet jų ūgis žemiau vidutinio, kaip Goebbels, jie turėtų būti geltonplaukiai, bet jų plaukai aiškiai juodi, juodesni už paties Hitlerio, jų akys turėtų būti mėlynos, bet jos yra pietietiška rudos, bet jie nėra tokie riebiūs, kaip Goeringas, nes jų žemės yra akmeningai liesos, taip, jie neturtingi, bet šimpatingi. Jeigu Hitleris būtų laimėjęs karą, tai, gal būtų turėjęs iš tokio rasės, velnioniško vokiško rasės pasityčiojimo, virti muilą ar kaip kitaip sunaikinti. Bet ką tie vargšai kalti, jeigu jų protėviai gimė prieš Hitlerio laikus, kilo iš alpiniečių rasės mišinio su kitomis rasėmis, jeigu per jų kraštą perėjo tiek daug svetimų kariuomenių bei maldininkų ir jie visi paliko pėdsakus, savos rasės antspaudus?..

Einu ieškot buto, bet jo negalima gauti, jeigu neturi pažymėjimo jog dirbi, nes kartu su leidimu butui gauti išduodamos ir maisto kortelės. Arbeitsamt'as, gi, neskliria darbo, jeigu neturi buto, nes jis linkęs gintis nuo pabėgėlių antplūdžio į šį miestelį, nori juos nukreipti bernaut pas ūkininkus. Tik per vietos lietuvių pažintį gaunu butą, darbą ir korteles, kurios čia žymiai liesesnės už Rytprūsių maisto korteles. Riebalų beveik jokių, tarsi jie žinotų, kad aš jų turiu tam tikras atsargas.

Tame Dievo palaimintame užkampyje yra keletas lietuvių šeimų, inž. A. Novickio, Jono Makausko, Adomaičio, Juozo Audėno, Užupių ir keletas kitų. Beveik kas sekmdienis pasidaliname naujienomis, susitikę viename restorane būk tai kavutės išgerti, nors ta kava primena bet ką tik ne kavą. Yra žmonių pastoviai nusiklausančių užsienio radio ir jų žinios visada įdomios. Vieni dirba lengviau, kiti sunkiau, bet niekas per daug nesiskundžia, kol sveiki ir nesužeisti.

Iš kitų tautybių yra Greize ir jo apylinkėse nemaža italų, po jų seka prancūzai ir rusai. Su jais visais santykiai neblogi, bet ne per daug artimi. Tai daugumoj jauni žmonės ir ypač vyrai tuoj išsiskiria iš palikusiu vokiškų senių, Volksturno, tarpo, atrodo lyg visi vokiečiai staiga pavirto Vergreisende Nation — senstančia tauta, kuri reikalinga užsienietiško kraujo. Ir iš tikro, dalis užsieniečių susigundo susidraugauti su vokietaitėmis, ar net išteklėjusiomis vokietaitėmis, kurios užsimano parodyti užsieniečiams kaip gražiai ant jų kūno gulį kareivių vyrų prisūsti iš Paryžiaus nakiniai rūbai... Kitos prisiglaudžia prie užsieniečių nakminių lėktuvų bombardavimų išgązdintos, antros iš užuojautos Hitlerio išniekintai rasei, trečios tiesiog iš moteriško smalsumo. Meilė, pasirodo, nežino ribų, nors už tokią meilę pagautą užsienietį pakaria, o jo merginą, vokieta, taip pat žiauriai nubaudžia. Per daug pavojinga, bet kartais tuo labiau idomu.

Rusai daug ir plačiai pasakoja apie gyvenimą jų raudonojoje tėvynėje, bet tik tuomet, jeigu yra vieni. Prie kitų savo tautiečių jie tyli, lyg būtų užmiršę kalbėti. Jie iš liūdno patyrimo žino, jog tie, kurie per daug kalbėjo, pasakė neatsargų žodį, dingo kaip į vandenį, o jų likimą žymi iš pirmųjų NKVD raidžių sudaryti žodžiai — Neznaju Kogda Vernus Domo, atseit, Nežinau Kada Grišiu Namon. Tai vis nelaimingu Stalino ženklų pažymėti žmonės, kurių patyrimas puikiai praverčia hitlerinėje Vokietijoje apsisaugoti šnipų.

Sekmdieniais, kartais ir šeštadieniais, einame pasėdėti vietos kinan, nes tai vienintelė padori pramoga. Pasitaiko neblogų muzikinių filmų, nes propagandinės matomai jau visiems įgriso iki gyvo kaulo. Pasijuokti žmogui sveika, bet kartais juokus tenka mesti ir iš kino bėgti slėptis nuo užskridusių lėktuvų. Lyg tyčia arti jokios padoresnės slėptuvės nėra, reikia bėgti toliau, į geležinkelio tunelį, kur tęsiasi jau nauja filma...

Kartą, savaitgalio metu, šviesią dieną pasigirdo lėktuvų pavojus. Sirenos kaukė visuose miesto kampuose. Idomu buvo stebėti kaip žmonės bėga į slėptuves. Jiems jokio pasiruošimo nereikia, nes dieną naktį stovi jau gatavai paruoštos kuprinės ar pundeliai, kuriuos pagriebus belieka galvotrūkčiais skubėti į požemius. Vokietaikos dar suskuba pasiimti nebaigtas megst kojines, kad tą darbą galėtų tęsti slėptuvėje.

Greize slėptuvės labai geros, nes iškastos akmeningų kalnų slaituose. Net tiesioginio pataikymo atveju bomba tegalėtų užgriauti vien angą, bet tuomet būtų panaudotas atsarginis išėjimas, arba kaimyninių slėptuvių žmonės tą angą, oro pavojui praėjus, atkastų. Atrodo, kad tų slėptuvių yra pakankamai, bet toliau gyveną nenori jomis naudotis, pasitiki savo namų rūsiais, be to, miestas iki šiol nebuvo bombarduotas. Nežiūrint, kad slėptuvėse vietos užtenka, bet pasitaiko pareigūnų, kurie oro pavojaus atveju į tas slėptuves užsieniečių neleidžia — atseit, tegul jus sutraiško, kaip nevertus kirminus, bombos... Piktą, ar ne?

Tuo kartą, pasirodė, lėktuvai numetė keletą bombų į Greizo miestą. Keletas užmuštų, kurie buvo užgriauti namų rūsiuose. Vienoje gatvėje beveik visi namų stiklai išbyrėję. Vokiečių žandaras išdidžiai eina traukdamas tuos stiklus ir iškeldamas ranką sutiktiems vokiečiams pasveikinti "Heil Hitler!" šūkiu. Iš šalies stebint tas taip juokinga, tartum žmogus be kelnų saliotuotų savo viršininą...

Lėktuvų puolimai dažnėja. Beveik kiekvieną naktį jie atsilanko Greizo padangė, nes pro čia skrenda į Halle, netoli Leipzig, milžiniškų cheminės pramonės fabrikų bombarduoti, pro čia skrenda į Jeną ar Chemnitz, karo instrumentų bei šiaip karo pramonės įmonių griauti, ir ypač dažnai į Plauen, visiškai netoli nuo Greizo, kur esą dideli kariški požeminiai sandėliai ir tankų fabrikai.

Lėktuvų pavojui pasigirdus privalome bėgti į rūsius, kurie kiek sustiprinti tam tikrais ramsčiais, bet aš noriu pailsėti, išsimiegoti, todėl cigaretėmis paperku namo tvarkdary, kad jis manęs nevertų keltis iš lovos. Pagal maisto korteles, mano apskaičiavimu, tokiam atvejui nėra paskirta jokių kalorijų, tai viena, o antra, aš nenoriu vokiečiams atimti vietos jų slėptuvėse, kad jie nesiskųstų esą Volk ohne Raum — tauta be erdvės — o jie taip dejuoja nuo pat pirmo pasaulinio karo pabaigos, dabar, gi, dar labiau susispaudė... Todėl aš sau ramiai seku skrendančių lėktuvų bangas, girdžiu kaip prasideda bombardavimas, mano lova šokinėja nuo žemės bangavimų ir tuoj užmiegu, nelaukdamas kol lėktuvai grįš atgal ir atšauks oro pavojų. Kartais būna keli tokie oro aliarmai per naktį ir jeigu į juos visus kreiptum dėmesį, tai neturėtum jokio poilsio, o tas, kaip gy-

(Rasa 3-čiame ps.)

Klajūno užrašai

(Atkelta iš 2-ro psl.)

dytojai tvirtina, nėra sveika...

VIII.

Kine vokiečiai parodė raketinį V ginklą, kaip jis pakyla ir jo sprogstamąją galią. Vokiečiai nėra linkę panašių paslapčių rodyti, bet jeigu taip daro, tai matyt propagandos reikalai blogi, žmonių ūpas nupuolęs, reikia jiems ką nors duoti. Taip pat apžvalgoj jie pradėjo rodyt, kaip prieš mėnesį, gruodžio 16, 1944 m., vokiečiai bandė pralaužti vakarų frontą, bet turėjome iš kino bėgti nebaigę to filmo žiūrėti, nes lėktuvai skrido virš miesto.

Iš viso, Hitlerio propaganda pradėjo šlubuoti. Štai jo propagandos ministeris Dr. Josef Paul Goebbels "Das Reich" žurnale parašė ilgą straipsnį apie... kates. Vokišku tikslumu ir kruopštumu jis apskaičiavo, kiek Vokietijoje yra kačių, kiek jos išlaka pieno, kiek iš to pieno būtų galima sumušti sviesto, pagaminti sūrių ir pavalgydinti vaikų, — atseit, vokiečiai maisto užtektų, jeigu nemėtytų kur nereikia, bet taupyti iki kvailumo. Straipsnio tikslas yra nūraminti vokiečius dėl Rytprūsių netekimo, bet jis baisiai silpnas ir neatrodo, kad ką nors įtikintų, be to, jis yra netikslus, nes Goebbels užmiršo kaip kurias kates: 1. tas, kurios pateko į svetimų kariuomenių užimtas sritis, 2. tas, kurias suvalgė badaudami užsieniečiai darbininkai bei karo belaisviai ir 3. tas, kurios žuvo lėktuvų bombardavimo metu — matote, prasilenkta su vokišku tikslumu...

Bet vokiečiai turi pasisiekimo, ypač lenkų tarpe, savo komentarais apie Jaltos (Yalta) konferenciją. Jaltos konferencija, vasario 7-11, 1945 m., dalyvaujant Roosevelt, Churchill ir Stalinui, susitarė dėl galutinio Vokietijos nugalėjimo, jos okupacijos, okupacinių zonų pavidalinimo, kontrolės, reparacijų, karo nusikaltėlių baudimo, tarptautinės taikos organizacijos arba Jungtinių Tautų, UN, pagrindų ir t.t. Svarbiausia, kad Amerika maldavo Staliną paskelbti karą Japonijai, kaž kodėl pervertindama Japonijos jėgas. Stalinas pasižadėjo paskelbti Japonijai karą praėjus trimis mėnesiams po Vokietijos nugalėjimo, bet, šantažuodamas, išsiderėjo sau Sachalino, Kurilų salų, Mandžūrijos geležinkelio kontrolės, ypatingų teisių Kinijos Dairen bei Port Arthur uostuose ir savotiškai draugiškų santykių su Čiangkaišeku. Be to, amerikiečiai ir anglai pripažino sovietams ypatingas teises sudarant Lenkijos bei Jugoslavijos vyriausybes. Tiesa, bendrume komunikate pasakyta, kad išlaisvintuose iš vokiečių okupacijos kraštuose turi būti prvesti pilnai laisvi rinkimai, bet mes, iš savo patyrimo, žinome ką reiškia rinkimų laisvė bolševikų okupuotame krašte.

Blogiausia, gi, kad Stalinas išgavo pasižadėjimą iš amerikiečių ir anglų, jog bus prievarta Sovietų Sąjungon grąžinami visi buvę Sovietų Rusijos piliečiai, kad buvę Raudonosios Armijos kariai, kurie pasidavė nelaisvėn, turi būti traktuojami kaip karo dezertyrų, o tie sovietų piliečiai, kurie tarnavo ašies valstybių kariuomenėje ar policijoje, turi būti skaitomi karo nusikaltėliais ir taip pat grąžinti Stalinui malonei. Praktiškai beveik prieš kiekvieną galima išgalvoti kurį nors kaltinimą ir pareikalaut išduot. To susitarimo žiaurios pasekmės pabėgėliams paaikškėjo kiek vėliau.

Hitlerio propaganda kažkaip suuodė kai kuriuos susitarimo punktus ir juos piktai pajuokia, pav. Lenkijos atidavimą Rusijai. Taip pat vokiečiai nevengia nurodyti, jog sovietai neskubėjo Varšuvos sukilėliams lenkams padėti, o ramiai laukė prie pat Varšuvos, kol lenkai buvo vokiečių sutvarkyti. Atseit, jie sako, lenkams nėra ko gero laukti iš sovietų. Pas lenkus pabėgėlius didelis susirūpinimas ir sumišimas. Vieni abejoja visu tuo ką sako vokiečiai, kiti ne-

ginčina faktų, bet tikisi būsią kitaip karui pasibaigus, treči, gi, iš desperacijos nutaria eit bendradarbiaut su bolševikais, kad atkeršintų vakariečiams už išdavystę.

Savaitgaliais mėgstu išeiti kelis kilometrų už miestelio, pas vieną lietuvišką šeimą, padėt malkų pasirinkti. Turingijoje miškai yra labai gerai prižiūrėti, tarsi rūpestingo sodininko sodai, ir ten reikia žinot kaip rinkti malkas, kad nepakliūtum į bėdą, netaptum nubaustas. Vieną kartą mums einant į miškelį kaž kas lyg spaudė bate, jautėsi keistas jausmas, bet užsikalbėjęs neturėjau laiko patikrinti ir tik miške numovęs batą pamačiau grafkę įlindusią giliai į mėšą. Pasirodo, mūsų kūnas kartais gana atsparus, jeigu jo per daug nelepini.

Tokiose kelionėse vis dažniau ir drąsiau pasirodo amerikietiški lėktuvai dienos metu. Vakariečiai aiškiai viešpatauja ore ir vokiečiams belieka girtis, kad jie esą išradę naują lėktuvą, turbininį, kuris greit būsiąs pradėtas gaminti masiškai ir tada pasibaigianti vakariečių persvara ore, jeigu, žinoma, iki to laiko karas nepasibaigs... Dabar tie vakariečiai skrenda tokiomis gražiomis gretomis, jų pilvai blizga sidabru saulės spindulių apšviesti. Gyvi trikampiai skrenda vienas po kito, vaizdas puikus, kaip iškilmingo pergalės parado metu. Tik viena nerami mintis kartais švysteli pasamoneje: ar mums bus lemta sulaukti tos vakariečių pergalės?..

Žmonės, sugrįžę iš Plauen, pasakoja, kaip stipriai tas miestas esąs subombarduotas. Vietomis namai esą tiesiog perpjauti pusiau ir galima matyti atskirus kambarius su apdulkėjusiais baldais — tokia nepagarba vokiškos šeimininkės švarumui. Pabuvoję vakaruose tvirtina, kad ten viskas paversta į dulkes ir dar tas dulkes išnaujo bombarduoja... Tuo tarpu viena pažįstama vokiečių, Frau Krause, labai neturtinga ir išbadėjusi moteriškė, karščiuodama pasakoja, kad vakaruose per bombardavimus esąs įrodytas vokiško likimo stebuklas: likusios sveikos visos tos sienos ant kurių kabojęsi Fiurerio, atseit Hitlerio, paveikslas... Aš jai patariu nupirkt daugiau Hitlerio paveikslų ir apkalbinėti visas jos sienas, bet ji, pagalvojusi, atsako, jog, taip, tai būtų saugu, bet perbrangu, nes namą ji tik nuomojanti, ji negalinti išleisti tiek pinigų svetimam namui gelbėti. Kol yra tokių daugiau kaip Frau Krause, tai bepiga Goebbelsui taukšt niekus, jos vistiek jam tiki, šiaip, nepažinus tokių moteriškių sunku būdavo patikėti kam savo žodžius vokiška propaganda taiko...

Tuo tarpu Vokietija supama iš visų pusių vis mažėjančiu ratu. Vokiečiai kasdieną labiau susirūpina, užsieniečiai, gi, drąsėja ir nepaiso net viešai pasakyti ką nors piktesnio vokiečių adresu. Krautuvininkė, kur nuolat pirkdavome maistą pagal korteles, dažniau nusišypsavo svetimšaliui ir slapčia pridėdavo vieną antrą daržovę, kuri viena būtų maža ko verta, bet prie lašinių derinasi neblogai. Kalnuose tirpsta sniegas, šniokščiančia jėga atgyja ūpokšniai, liesoj dirvoj kalasi gėlės, gyvybės džiaugsmas atgyja ir mūsų krūtinėse.

Balandžio 12 dieną, 1945 m., išgirstame liūdną žinią, kad prie pat pergalės slenksčio, miršta USA prezidentas Franklin Delano Roosevelt. Jo vietą užima Harri Truman, kurio kalbos klausomės per Londono radijo ir ji mums patinka, nes kalba apie visų tautų laisvę, taigi, turėtų būt neužmiršta ir Lietuvos laisvę, nes Lietuva buvo tiesioginė Hitlerio politikos auka. Karo frontuose lamėjimas seka laimėjimą. Vokiečių paskutinis pasispardymas vakaruose nepasisekė, taip pat nepasisekė jų ofensyva Vengrijoje. Tuomet jie pradėjo rašyti ir kalbėti, kad laikas atmesti rusus ten, kur jie priklauso. Tam tikslui jie bu-

vo sutraukę stiprias kariuomenės pajėgas prie Dresdeno, bet vieną naktį, kovo mėn., nežmoniškai stiprus vakariečių lėktuvų puolimas sumaišė Dresdeną ir prie jo sutrauktą vokiečių kariuomenę su žemėmis. Rusams paliko laisvas kelias į Berlyną.

Visą karo metų vokiečiai bandė susitarti atskirai su rusais, bet šie užsiprašė per daug aukštos kainos. Dabar, aiškiai pavėluotai, vokiečiai bando susitarti su vakarais, bet šie nesileidžia į jokus kalbas, reikalaudami besąlygiško pasidavimo. Tai ritieriška, bet nepraktiška.

Amerikiečių armija prasiveržė į Bavariją ir jos smagaliai pasiekė Turingiją. Vokiečių pasipriešinimas menkas. Himmelerio sukurtas Volksturm, iš 12 metų jaunuolių iki 70 metų senių, iškasė nemažą apkasų, bet tik tiek. Bijodami visiško, ir beprasmiško, mjestų sunaikinimo vokiečiai skuba kelti baltas vėliavas, vokiečių taip švariai išplautas. Jos pačios raito plaukus, dažo lūpas, taiso sukneles ir ruošiasi visai draugiškai sutikti amerikiečių karius. Gink, Dieve, jos bijotų pamatyti rusus.

Laimingu atsitikimu buvau už miesto, kada pamačiau atžygiuojant amerikiečių kareivius. Ilga vora jie ėjo pirmyn, kaimams skubant kelti baltas vėliavas. Kuopos vyresnis ėjo voros priekyje, o paskui jį, žasele, sekė kareiviai. Iš viršaus jie turėjo nuolat patruliuojantį lėktuvų skėtį, kuris tuoj pat nuildė už kelių kaimų pradėjusią veikti artileriją. Gretimame kaime žuvo šešiolikos metų sufanatizuotas jaunuolis, vos spėjęs paleisti nieko nekliudžiusį šūvį. Greizo mieste pasipriešino tik mūsų dirbtuvės savininkas, bet per keletą minučių jis buvo sudorotas, jo visas fabrikas sudegė. Džiaugiamės kaip maži vaikai.

Hitleris atšvenčia savo gimtadienį, balandžio 20 dieną, užsidaręs Berlyno bunkerį, su Eva Braun ir keliais bendradarbiais. Jis bando duoti įsakymus armijoms, kurių jau senai nėra ir generolams be armijų. Balandžio 29 dieną perskaitomas per vokiečių radiją Hitlerio testamentas, pagal kurį visa valdžia pavedama kontradmirolui Doenitz. Göringas ir Himmeleris išmesti iš nacių partijos ir pašalinti iš vadovybės. Už nepasisekimus Hitleris nori kaltę suversti savo pagalbininkams.

Pasiskubinti su testamentu Hitlerį bus paskatinęs Benito Mussolini likimas, kuris balandžio 28 dieną buvo nužudytas bandant patekti Šveicarijon, netoli Dongo, komunistinių Italijos partizanų, jo milijoninis turtas bei brangenybės pateko į komunistų ir, turbūt, Stalino rankas, o jų kūnai, Mussolinio ir jaunos artistės, Klaros Petacci, buvo pakabinti už kojų Milano miesto aikštėje miniai pasidžiaugti. Italų tauta yra savotiška, jie visada mėgsta teatrališkumą ir nepraleidžia progos minias paveikti.

Po Mussolinio, 62 m. amžiaus, mirties užsibaigė gan ilga Italijos diktatūra ir filosofiniai bandymai, net kaip kurių lietuvių, įvilkti jo režimą į kaž kokią naują, pusiau dievišką, fašistinių korporacinių santvarką. Faktiškai jis buvo pašalintas nuo valdžios jau 1943 m. liepos 25 dieną, kada didžioji fašistų taryba, Grandi ir Ciano vadovaujant, su karaliaus pritirtimu, pašalino jį nuo vadovybės, suėmė ir laikė slaptose vietose. Bet vokiečiai susekė jo kalinimo vietą ir rugsėjo mėn. Otto Skorzeny, labai drąsūs ir pramuštalgiški žygiai, Mussolinį išvadavo. Išsilaisvinęs Mussolinis pirmiausia atkeršino savo žentui, Galeazzo Ciano, kuris buvo bandęs pabėgti iš Romos, bet vokiečiai jį pagavo ir uždarė kalėjimą. Mussolinui įsakius jo žentą grafą Ciano, sušaudė vokiečiai, sausio 11 dieną, 1944 m. Verona mieste.

(Bus daugiau)

Apie gerus norus kalbėti apie literatūrą

Yra dvi parankios pasikalbėjimams ir kartais drąsioms nuomonėms reikšties sritys: politika ir literatūra. Bemaž kiekvienas jaučiasi galįs "pamokyti" tose srityse tariamus ir netariamus žinovus.

Čia panagrinėsime tuos pašnekesius apie literatūrą bendrai, ir apie literatūros konkursus specialiai.

Kada imama kalbėti apie lietuvišką literatūrą, visų pirma atsidustama: štai, mūsų proza — šlubuoja; prozai trūksta šio ir to; poezija pasiekė viršūnę, ją galėtumėm verstti ir svetimiems pasigrožėti. Kažin kas platina tą nuomonę, o kiti ima chorą kartoti.

Kaip galima lyginti skirtingus literatūros pasaulio fenomenus: prozą, poeziją ar dramą? Kuriuos kriterijus reikia išieškoti, norint tuos skirtingus reiškinius sugretinti, palyginti ir rasti kas vertesnis? Ar gilumą minties ir tos minties išraišką? Ar formos tobulumą? Ar veikalo šilumą — kaip limpa prie skaitytojo širdies?

Tie visi išeities punktai tegali būti taikomi tikrai vienos srities kūriniam lyginti juos tarpusavyje. Proza, poezija ir drama, vedamai minčiai ryškinti turi visiškai skirtingus metodus, net veikalo pasirodymo tikslai yra nevienodi; veikalo talpa sutampa dar prozos ir dramų veikaluose, bet visai nutolsta nuo poezijos veikalo.

Tad vienintelis ir tikras vertinimo kriterijus mumyse yra *įspūdis*. Ar minimas kūrinys, būdamas ir ne tos pat lyginimo srities, padaro mums gilesnį įspūdį. Taip sakant, čia galima gerai verstis, išeinant iš populiarus diletantiškojo įvado: *man atrodo*, kad mūsų poezija vertesnė už prozą. Ir taisyklė "man atrodo", tada pateisins, kad vertintojas skirsto vertybes savo įspūdžio remiamas. Kiek čia arti ar toli iki dalyko pažinimo remiamo skirstymo, matyti aiškiai.

Mes negalime lyginti architektūroje, kuris pastatas gražesnis: ar graikų stiliaus šventykla, ar moderniška miesto rotušė, ar dangoraižis, ar jaukus suolelis ūksmingoje parkrantėje. Absurdas lyginti tas sąvokas. Jos kiekviena turi vietą ir galimumą lyginti tik jos srityje. Galime lyginti vieną dangoraižį su kitu. Kuris yra įspūdingesnis, ištaigingesnis, patogesnis, dailesnis. Bet ar suolas upelio pakrantėje nėra gražus, ar jis yra per menkas objektas, pasigrožėti juo ir turėti didelį estetinį patitenkinimą. Ne, tai yra tikro esatinio pasigrožėjimo objektas. Ar galime jį lyginti su dangoraižiu, kada jis vakaro prieblandoje iš tolo švyti savo nesuskaitomais langais? Kada jis teikia tikrą estetinio jausmo patitenkinimą? Ne, tie du skirtingi kūrybinio pasaulio veikalai yra visiškai nepalyginami, nes jie, kad ir teikia iš esmės estetinį patitenkinimą,

yra skirtingi savo esme.

Poezija ir proza taip pat yra visiškai skirtingi savo esme, o abi tos sritys teikia įspūdžius estetinius, panašius savo poveikiu į sąmonę, o dar tiksliau, į mūsų sąmonę.

Įspūdžiais pasiremdami, nepavargstantieji spaudoje vesti pašnekesius literatūros temomis, drąsiai nušneka, žinovų balsais, ir... klaidina tuos, kurie į tokius nušnekėjimus įsiklauso.

Einant tuo keliu, tęskime absurdą iki galo. Gerai, poezija pas mus viršija prozą. Imkime viršūnę. Štai poezija: Rutkauskas, Bradūnas — preminkinkai; štai proza: Jankus. Kuriame lyginimo punkte rasime, kuris gilesnis, pagavesnis, originalesnis — Rutkauskas, Bradūnas ar Jankus?

Neteko matyti svetimuose tokių absurdiškų lyginimų. Kas amerikoniškoje literatūroje lygina ar E. O'Neill geresnis už Whitman'ą, ar Longfellow gilesnis už W. Faulkner'į? Kas rusuos šnekteltų, kad Balmontas spalvingesnis už Čechovą?

Mumyse tą lyginimo absurdą kultivuoja bendrais posakiais, nes kaip tik paliestų vardus, ar vardu grupes, išryškėtų tokios "literatūrinio lyginimo mokyklos" nesąmonės.

Autoriui ar autorių grupei tegali būti taikomas tikrai vienas kriterijus: jo reiškiamos idėjos vertė ir jo priemonės tai idėjai išreikšti.

Deja, lietuviškas autorius, kaip Lietuvoje, taip ir užsienyje laikomas, "juodame kūne". Lietuvoje jis buvo mokytojas ar valdininkas, užsienyje — jis tapo darbininkas ar tarnautojas. Jis yra neįspūdingas? Iš jo daug reikalaujama, bet krislas dėmesio jam tebus tada mestas, kada svetimieji apie jį tars: Ecce writer! Ecce homo!

Mūsų spauda ima palinkti nuo tų literatūrinių šnekučių, kuriems viskas aišku: ir kad poezija pralenkė prozą; ir kad galima literatūrinio veikalo recenzijas rašyti nežinant elementarinių literatūriniam kriteriui reikalingų žinių. Turint daugiau laiko, literatūriniai šnekučiai galėtų jį praleisti knygynuose, kur rastų paskaityti daug taisyklių klausimais nauingos medžiagos...

Kai kur vėl pradėjo, pastumėję, pridėjo ir pagražino literatūrinių konkursų temas. Vieni apsidžiaugė, kad tokie konkursai ima reikštis vis plačiau; kiti jau nusigando, kad tokie konkursai neduoda apčiuopiamos naudos, nes neįla literatūros kokybė, o premijuotų knygų kiekybė darosi tokia, kad iš trijų knygų dvi bus premijuotos.

Vienas ir kitas čia nėra teisūs. Ir literatūrinių konkursų klausime visų pirma yra svarbi konkurso organizacija. Literatūrinių konkursų materia-

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 16, 1956

linė premija ir su ja susijusi tam tikra konkurso laimėjimo sensacija traukė ir trauks dėsimečius, kurie per konkursą, kaip loterijoje, bando akiai laimėti.

Bet pas mus rašytojų su nusistovėjusiais vardais dalyvavimas konkursuose rodo, kad konkursai nėra loterija. Taip "Naujienų" ir "Draugo" konkursuose dalyvavo A. Baronas, V. Švaistas, Tulys, N. Mazalaitė, J. Savickas (minime tik iš Lietuvos eksportuotus vardus, neminėdami kitų, kuriems konkursai padėjo literatūroje jaustis stipresniais). Jieėjo į konkursus tinkamai pasirodę, nevisad laimėjo, bet ar tai nepakelia tų konkursų literatūrinės vertės? Tik vienas J. Savickas neteko kantrybės ir priekaištavo, kad ne jis laimėjęs romano konkursą (P. Lozoraitienės laiškas "Dirvai" bene 1952 metais).

Betėjimas į konkursą savaime yra teisėjų jurisdikcijos pripažinimas; toji gi jurisdikcija nustatoma statutu. Pav. Škėmos įvykis dramų konkurse, kada jam nedavė ir anros premijos, aiškiai byloja jo naudai. Statute buvo balta vieta, tik post factum ta vieta buvo užpildyta.

Tad literatūrinių šnekučių susirūpinimas, kad mūsų literatūriniai konkursai tušti be "vardų" dalyvavimo, yra be pagrindo. Bet jeigu "vardai" nėra laimėtojų estradoje, tai jau tam juk ir konkursas. Jis pilnas staigmenų, gyvas ir todėl labai intriguojas skaitytoją.

Konkursų esmė gludi ne "vardų" ir vardu dalyvavime, bet konkurso organizavime. Čia nereikia nieko nei premijos didumas, nei vardu dalyvavimas, bet viską čia reiškia konkurso *teisėjų literatūrinė erudicija*. Tik tai erudicijai esant premijuotam veikalui nebus metama priekaištų, ir jis turtins mūsų literatūrą ne kiekybiniai, bet kokybiniai. Turtingoji Amerika turi daug literatūrinių konkursų ir premijos labai nevienodos. Jeigu Harper už romaną moka \$10,000, tai dauguma kitų premijų yra ir mažesnės už mūsųškes.

Bet dar neteko matyti, kad premijų teikimas būtų sutik-

tas su tokiu ujojimu ir plyšių ieškojimu, kaip pas mus. Pasitikėjimas teisėjais yra tvirtas. Ir tai, tur būt, dėl to, kad jie to užsitarnavo. *Konkursas yra teisėjų išmanymo teismas*.

Amerikoniškojo konkurso teisėjų padėtis yra dėkinga, nes turi milžinišką pasirinkimą gerų ir geriausių. Pas mus gali nutikti kuriais metais labai mažai teigiamųjų konkurso medžiagoje. Tada Jury komisija, remdamasi savo literatūrine erudicija (ir konkurso organizacijos prestižo išlaikymu), nusistato nesuteikti premijos nei vienam, nes tinkamo konkursui pateiktoje medžiagoje nesuranda.

Tai būtų didelis orumo mostas, ir didelė pagarba literatūrinio premijuoto veikalo sąvokai. Juk konkursas yra ne tam, kad būtinai kas jį laimėtų, bet tikrai tam, kad visi jame dalyvaujantys pasitemptų iki maksimumo.

Tad tai yra svarbiausioji konkurso taisyklė: jury komisija turi būti be priekaištų, ir premijuoto veikalo vertė neturi būti suniekinta nusistatymu, žūt būt, teikti premiją geriausiam iš turimo. Ir Nobelio premijų kronikoje rasime metus, kuriais nebuvo suteikta premijos vienoj ar kitoj premijavimo šakoje. Tais metais nesurasta kandidato.

Nekonkursiniai premijavimai pas mus yra mažiau sensacingi, ir nesukelia tokios aiškos pašnekesių ir nuomonių, kaip anoniminų konkursų išdavos. Tai, aišku, nereikia, kad nekonkursiniai premijavimai puikiai sutvarkyti ir be priekaištų. Ta tema platesnė už čia apgraištomis dėstyta, todėl ją paliekame kitam kartui.

J. G.

MADAME GAYLORD

Skaitytoja ir patarėja

Delno, kortų ir minties skaitymas. Pasako praeitį, dabartį ir ateitį. Atsako į visus klausimus. Pasimatykite su Madame dėl Jūsų privatusių reikalų: biznio, meilės, vedybų, pamestų dalykų, teismo bylų, ligų ir kitokių rūpesčių. Nepraleiskite progos su ja pasitarti.

Užtikrintai būsite patenkinti. Ji pagelbėjo tūkstančiams — pagelbės ir Jums. Ne vienas bėdoje nebuvo atstumtas.

Kasdien ir sekma: 10 val. ryto, 9 v. v. 5015 N. WESTERN AVE. (1 aukštas)

Garsinkitės "N-nose"

KĖLIMOSI IŠPARDAVIMAS

D. JURJONO BENDROVĖS, 3524 So. Halsted St.,

baigiasi krautuvės nuomos sutartis ir keliamės į didesnes patalpas nuosavyse namuose 3251 SO. HALSTED STREET.

Kad sumažinus krautuvės perkėlimo išlaidas prekės išparduodamos su

DIDELE NUOLAIDA

Kam reikalingi dažai, apmušalai, namų ruošos reikmenys ar dovaninės prekės — pirkite dabar, mažiau išleisite pinigų!

Krautuvė atdara ir šventadieniais nuo 10 val. ryto iki 2 val. po pietų.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Muitai apmokami čia, gavėjas neprivalo mokėti jokių mokesčių. Pristatymas garantuotas. **Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje iki 20 svarų.** Mes taip pat siunčiame batų. Geriausios rūšies medžiagas ir audinius siunčiame tiesiai iš Anglijos. **MŪSŲ ĮSTAIGA YRA:**

TEDDY'S SHOES

krautuvėje, 2130 West Cermak Road Chicago 8, Illinois

T. JEDRZEJAK — Platesnių informacijų telefonuokite FRontier 6-0433.

Istaiga kasdien atdara nuo 9:30 iki 5:30. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8:30 P. M. Nereikia tartis dėl atvykimo.

"Nežinoma Pilsudskio iniciatyva"

Ukrainietis apie mūsų santykius su lenkais

Šio str. antraštė paimta iš Paryžių lenkų leidžiamo žurnalo "Kultura" gegužės mėn. numerio (5/103), kur Lenkijos naujausios istorijos skyriuje duodamos ištraukos (citatos) iš Marquette universiteto profesoriaus ukrainiečio R. Smal-Stockio straipsnio, atspausdinto New Yorke leidžiamame ukrainiečių dienraštyje "Svoboda". Tas straipsnis pasirodė, anot jo autoriaus, ryšium su užsimezgusiu minėtame lenkų žurnale "Lenkų-lietuvių dialogu" (pašnekesiu). Beje, iš lietuvių pusės, deja, dar niekas rimčiau ne tik tame žurnale, bet ir mūsų spaudoje berods nemėgino atsilipti ir nepadarė jokių dėmesio vertų replikų. Vadinasi, tegu sau kalba apie Vilnių, apie mūsų santykius su lenkais ukrainiečiai, gudai, žydai, lenkai ir kiti... Kam mums kalbėti: kai reikės, už mus pakalbės (!) pasaulio galingieji: Dėdė Samas, teta UNO ir kt. mūsų geradariai... Jie lenkus sudraus ir Vilnių "atiduos" mums. Lauksime... O dabar eikime prie ano prof. Smal-Stockio revealacinio straipsnio.

Tarp kitko, tas profesorius yra buvęs vienas priešakinių Ukrainos nepriklausomybės veikėjų. Kurį laiką jis buvo Ukrainos užsienio reikalų viceministeris, vėliau buvo paskirtas pasiuntiniu - ryšininku prie naujosios lenkų (pilsudskininkų) vyriausybės — po 1926 metų gegužės perversmo. Dar jam esant pasiuntiniu Berlyne, ten Ukrainos, Gruzijos, Baltgudijos ir Armėnijos atstovai turėdavo savaitinius pasitarimus, sudarydami bendrą Maskvos pavergtų tautų frontą. Tokio fronto, vadovaujamo ukrainiečių, idėja kas kart surasdavo vis daugiau šalininkų. Autorius nurodo, kad 1923-1924 metais buvo suinteresuoti Londone minėtų tautų politikai, kariai ir laikraštinninkai, ir nuolat buvo nurodoma į lenkų-lietuvių santykius, kaip į principinę kliūtį tokiam bendram frontui sudaryti. Girdi, nežiūrint į mirtiną pavojų Lietuvai ir Lenkijai iš raudonosios Maskvos pusės, tos dvi tautos nesugebėjo sudaryti bendro fronto, einančio per Latviją, Estiją iki Suomijos. Šitokia padėtis, girdi, griovė bet koki Vakarų tikėjimą ne tik į tų tautų valstybinę samonę, bet ir į visų Maskvos pavergtų tautų realią vertę, o taip pat ir į bendro pasipriešinimo raudonajai Rusijai ir jos imperializmui idėjos vertę. Toliau profesorius pasakoja, kad vieną vakarą atvykęs pas jį Tadas Holówko, ėjęs lenkų užs. reik. m-jos rytų skyriaus viršininko pareigas, socialistas, dažnai gynęs "Robotniko" skiltyse ukrainiečius prieš endekus, nusigabeno jį, prof. Smal-Stockį, pas Ukrainos prezidentą Livickį ir pa-

prašė vykti Ukrainos vyriausybės vardu į Kauną ir įteikti Voldemarui, — kuris tarp kitko Bresto taikos konferencijos metu turėjęs ukrainiečių diplomatinį pasą, — Vilniaus bylos sutvarkymo pasiūlymą. Holówko pareikalavo, girdi, iš mūsų laikyti paslapyje faktą, kad pasiūlymas išeina betarpiu iš Pilsudskio, bet prašė užtikrinti Voldemarą, kad tas pasiūlymas yra nuoširdus ir artimas Maršalui. Holówkos pateiktasis pasiūlymas buvo toks: Lenkija sutiks, kad Vilnius būtų "Lenkijos ir Lietuvos kondominium" (vadinasi bendrai valdomas), kad į Vilnių persikeltų Lietuvos vyriausybė ir universitetas. Įžangine sąlyga buvo tuojau užmegzti normalius diplomatinis santykius, paleisti geležinkelio susisiekimą ir atidaryti pasienio suisiekimą. Levickij svyravo, bet, Holówkos spaudžiamas, sutikęs su prof. Smal-Stockio misija. Į Kauną jis išvažiavo sausio mėn. per Dancigą - Karaliaučių. Lietuvos konsului Karaliaučiuje telefonu pasikalbėjęs su premjeru Voldemaru, prof. Smal-Stocki gavęs vizą, o Kaune laukė rezervuotas jam kambarys viešbutyje "Continental". Tą pat dieną apie 10 val. vak. buvo atsiųstas jam premjero vežimas.

Nuvykus po kelių minučių pasirodė Voldemaras ir nusivedė svečią į savo kabinetą. Atlikęs paprastus diplomatinio mandagumo formalumus ir atidavęs ukrainiečių prezidento bei vyriausybės linkėjimus, pareiškė Voldemarui atvirai, kad tokia lietuvių-lenkų santykių būklė iš tikrųjų pila vandenį ant Maskvos malūno. Ukrainos vyriausybė buvo Lenkijos sąjungininkė, kai 1920 metais Lenkiją valdė Pilsudskis, o dabar, girdi, Pilsudskis vėl grįžo prie valdžios. Ukrainos veiksniai, turėdami santykius su naująja Lenkijos vyriausybe, patikrino, kad dabar yra atitinkama situacija lietuvių - lenkų nesusipratimams sutvarkyti. Po tos įžangos jis įteikė Voldemarui aukščiau minėtą pasiūlymą. Apie pusiaunaktį sugrįžęs viešbutin.

Kitą rytą prof. Smal-Stockij praleidęs pasivaikščiодamas po miestą, ir įsitikinęs, kad Kaune gyvena daugybė lenkų. Po pietų Voldemaras pasikvietęs jį vėl ir painformavęs, kad, po pasitarimo su prezidentu Smetona, "kondominiumo" pasiūlymą nelaiko pakankamu pagrindu pasitarimams, nes Vilnius esąs jų, atseit lietuvių, konstitucinė sostinė. Prof. Smal-Stockij prisimena, kad Voldemaras buvęs labai optimistiškai nusiteikęs lietuvių pretenzijų realizavimo ga-

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 16, 1956

limumo atžvilgiu, buvęs tikras, kad jas paremsiančios Vokietija, Italija, Tautų S-ga. Prof. Smal-Stockij nebuvo sužavėtas Voldemaru ir nesigaili jam kritiškų pastabų. Apibūdina jį kaip profesorišką plepį, kuris kiekvieną pokalbį pradeda "romėnų teise".

Taip pasibaigė prof. Smal-Stockio misija. Lietuvių-lenkų nesantaika, anot jo, buvusi nelaimė visoms Pabaltijo tautoms, kurios dėl to negalėjo konsoliduoti buvusių rusiškų kolonijų Pabaltijo sparno nuo Lenkijos iki Suomijos ir sudaryti stiprios apsigynimo sąjungos prieš naująją, raudonąją Rusiją. Dar daugiau: "lietuvių - lenkų nesantaika, girdi, buvo nelaimė visoms tautoms, Maskvos pavergtoms, gi Lenkijai ir Lietuvai ji buvo viena iš lentų jų nepriklausomybės karstui".

Baigiamose pastabose prof. Smal-Stockij pažymi, kad iki 1938 m. jis daug kartų esąs buvęs Vilniuje ir rimtai tuomet studijavęs tą klausimą etnografiniu požiūriu; jam atrodęs šitoks vaizdas: "miestas buvo žydiškas su garsiu kultūriniu centru; antrą tautinę grupę sudarė lenkai, gi lietuvių gyveno 6-7,000 (pagal lietuvių davinius); lietuvių etnografinis plotas (teritorija) artėjo prie Vilniaus iš vakarų pusės apie 20 kilometrų atstumo, tuo tarpu kai visas Vilnius buvo apsuptas etnografinė baltgu-

džių teritorija... Girdi, daug miestų žinojau Europoje, tačiau Vilnius yra vienintelis. Ten kryžiuosiai tautos: lietuviai, lenkai, baltgudžiai, žydai, totoriai; tik y b o s: katalikų, pravoslavų (stačiatikių), žydų, mahometonų, o tas susikryžiamas kultūrų ir architektūrų! Visa tai teikė tam miestui kažkokį nuostabų žavesį, o ukrainietyje kėlė dar atsiminimus apie lankymąsi Vilniuje Taraso Ševčenkos".

Baigdamas nurodymu, kad nei Lenkija, nei Lietuva Vilniaus neturi, o ji turi Rusija, prof. Smal-Stockij sako, kad emigracija būtinai turi iš to padaryti atitinkamas išvadas. Anot jo, emigracija dabar jau turėtų nusistatyti, kad visi sienų klausimai bus išspręsti plebiscito keliu, o tą plebiscitą pravesių tarptautinė kontrolė. Savo pastabas jis baigia klausimu: "Ar Maskvos pavergtų tautų emigracija, esanti Amerikoje, įsisąmonina sau tuos uždavinius, prieš kuriuos ją gali pastatyti ateitis?"

Maža pastabėlė: Jei Vilniaus klausimas būtų sprendžiamas pagal prof. Smal-Stockio siūlomą plebiscitą, tai išeitų, kad tą senąjį Gedimino miestą valdytų ne lietuviai ir ne lenkai, bet... žydai, nes jų profesorius daugiausia Vilniuje rado. Turėtų būti ir tai įsisąmoninta...

Skaitvkite "N-nas"

GIMINĖS LIETUVOJE LAUKIA JŲSŲ PAGALBOS. Jūs galite jiems pasiūsti GARANTUOTĄ SIUNTINĮ su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką eksporto firmą.

J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

CHICAGO, ILL. — 2314 W. CHICAGO AVE. Tel.: BR 8-6780
PITTSBURGH, PA. — 2013 E. CARSON ST. Tel.: HU 1-5759
MINNEAPOLIS, MINN. — 44 E. HENNEPIN AVE. Tel.: FE 6-2330

Drabužius galima siūsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių maitų: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje. Pradedant 1956 metais didelė nuolaida daiktams, užsakomiems Anglijoje.

Atdara kasdien, nuo pirmadienį iki šeštadienį, nuo vidurdienio 12-tos iki 8 vak.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel išituks, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

LIETUVIŲ DEMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRASTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAM 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro pastu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAM SU JAU APMOKETU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINĖCIAMS!

Ofisas atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos gelžkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
MItchell 2-2452

"Kultūros laikrodis"

Štai mano rankose gražus puošnus "Lietuvių Dienų" žurnalas. Jame, be kitko, mūsų kultūrininkų anketos atsakymai. Į klausimą: Ar mes kultūriniai smunkam ar kylam? — gal būt, iš visų atsakymų labiausiai būdingas yra Felikso Kudirkos, Los Angeles, Calif. Jis rašo, kad "sunku ir skaudu pasukti kultūros laikrodį 50 metų atgal". Jis čia aiškiai ir be jokių pataikavimų pasisako, kad mūsų kultūrinis gyvenimas smunka ir publikos skonio dabartiniai pastatymai bei koncertai neauklėja. Jo pasisakymas labai būdingas, aktualus ir įdomus. Tebūna man atleista, jei aš be autoriaus žinios tą visą jo pasisakymą ištiesai perduosiu:

"Be vieno kito labai reto laimėjimo", — rašo jis, — "kultūros laukuose aiškiai atsilikame. Dabar mes antrą kartą išgyvename kluonų teatro epochą, kada buvo vaidinama 'Amerika Partyje' ir į koncertą statoma bet kas galįs dainuoti. Mūsų dabartiniai vaidinimai, be vieno kito, ne tik mažose, bet ir didelėse kolonijose visais atžvilgiais labai toli nuo tikro vaidybos meno, vokalinės ir balsinės medžiagos ir ypač pasirinkimo atžvilgiu su labai dideliais priekaištais (jie dažniausiai ekspromtiniai). Beletristinėse ir lyrikos knygoje taip pat labai maža naujų laimėjimų. Tai mūsų vadinaujamųjų kultūrinių parengimų rengėjų ir išpildytojų atžvilgiu."

"Negeriau ir visos visuomenės, kitaip sakant, publikos atžvilgiu. Visuomenė, publika su tuo jau visai apsiratus, patenkinta (Kažin?) neįsivaizduojama kultūros, tikrojo meno alkio ar net visiško bado. Į spektaklius, koncertus eina ne kultūrinio alkio numalšinti, bet tik lengvos pramogos. Jei spektaklyje, koncerte gavo pasijuokti, — spektaklis, koncertas geras; negavo — menkas. Patinka ne artistas, dainininkas, ar poezijos skaitytojas, kuris tikrai pažeria meno perlų, bet tas ir tos vietos, tie numeriai, kurie prajuokina; tokiame daugiau ir ploja. Ir mūsų dažnas menininkų tam publikos skoniui pataikauja."

"Prasčiausias reikalas mūsų kritikų, geriau recenzantų ar paprasčiausių korespondentų, reporterių. Jų aprašinėjamuose vakaruose, vaidinimuose, koncertuose visi labai gerai vaidinę, griežę, skambinę, spektaklis buvęs labai aukšto meninio lygio. Kai spaudoje paskaitai tokių recenzijų ir esi buvęs recenzuojamam spektaklyje ar koncerte, tiesiog atrodo juokinga ir koku."

"Vadinasi, mūsų publikos dvasinė kultūra labai menka, meninio alkio ji neįsivaizduoja, jos skonis primityviškiausias; mūsų vadinamųjų kultūrinių parengimų rengėjai ir išpildytojai publikos skonio neauklėja, nekelia, bet nusileidžia, dar blogiau — jam tiesiog pataikauja."

"Prieš 50 metų mūsų tie kluonų vaidinimai-teatrai atliko bent didelį tautinį darbą, kada žiūrovas žavėjosi ne vaidybos menu, bet tiesiog lietuvišku žodžiu."

"Ar tokią tautinę misiją atlieka dabartiniai mūsų parengimai?! Ypač jaunesnioji publika! Sunku ir skaudu pasukti kultūros laikrodį 50 metų atgal."

"O gal Tėvynėje ir Rytų tremtyje žudomai tautai tokia padėtis yra gera?!"

Šią klausimą reikėtų padiskutuoti, — baigia savo tikrai sveką ir autoritetingą atsakymą. Tos sveikos gražios, be jokių pagražinimų, gal kiek ir saudokas mums autoriaus iškeltos mintys, ne vieno atkreips dėmesį į šių dienų mūsų kultūrinius parengimus. O juk ne vienas dar šiandien taip pigiai galvoja ir kitiems tą savo klaidingą mintį įpiršti nori. Štai kad ir nepertolimos praeities laikraščio puslapiuose vienas pasirašęs "pašalinis stebėtojas" iš tos pačios Los Angeles kolonijos primygtinai (Naujienose Nr. 117 šių metų gegužės 17 d.) siūlo tą kultūros laikrodį atsukti, pagrįsdamas tokiomis "neklaidingomis" tezėmis kaip tai: Ir "Amerika Partij" parašė mėgėjas ir suvaidino mėgėjai; atseit, dabar nereikia rūpintis nieko ir vaidinti, taip kaip tada vaidino "Amerika Partij", rašyt taip, kaip tada anas rašė. Atseit, jei tada motina prie tai mes ir dabar galime nuo to pradėti. Taip, tai buvo prieš 50 metų. Kada mūsų tauta priespaudą naikino, kada neturėjo nieko savo: nei mokytojų, nei aktorijų, nei solistų. Jei į pirmąjį operos spektaklį "Traviata" buvo atvežę nekurtizanišką lovą, tai nereikia, kad mes per visa tai turime kartoti, pasiteisindami anais laikais. Vadinasi, bandom sukurti laikrodį 50 metų atgal ir norime visiems įkalbėti, kad tai visai natūralu. Taip darydami, ar mes jaunimą neskriaudžiame? Ar bandome jį auklėti taip, kad pažintų tikrąjį meną ir jį puoselėtų?!"

Dar labiau skaudu konstatuoti ir tą faktą, kad šiandien tie, kurie nenori su tuo sutikti, yra tyliai nuo bet kurio kultūrinio veikimo pasitraukę. Tie tikrojo meno puoselėtojai šiandien gal per skaudžiai išgyvena šią mūsų kultūrinio kritimo laikotarpį. Jų dvasinis skausmas nors tylus, bet desperatingas. Jie laukia, o mūsų kultūrininkų akys klaidžioja ir blaškosi nežinia kur. Ar jie pagaliau supras ir išties ranką aniems, — tai klausimas.

Dalis publikos šiandien ieško pigių pramogų. Jiems tas scenos darbuotojas šiandien geras, kuris atstovauja klauną, ir vos jam įlėkus į sceną — publika gauna pigaus juoko. Žinoma, antroji dalis publikos išgyvena kartu su meno atsto-

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 16, 1956

vais tikrojo meno alkį. Daugumas jų į parengimus nebesirodo. Pataikautojai bando anuos pasmerkti ir pasukti laikrodį visu 50 metų atgal ir siūlo be dvejojimo priimti kluoninius vaidinimus. O kurie drįsta nors kiek pasisakyti, va-

dina neišmanėliais ir kultūrinio veikimo ardytojais.

Argi tikrai mus jau yra ištikus tokia kultūrinio veikimo tragedija, kad reikia jį pasukti į "Amerika Partij" epochą?

Vienas iš Los Angeles

Clara Barton Visits the Wounded

IN THIS PAINTING, Clara Barton is shown (second from left) watching Red Cross nurses at work in a hospital in Cuba during the Spanish-American War. Miss Barton, who founded the Red Cross 75 years ago, headed the contingent of Red Cross workers during this first wartime operation by the organization. The Red Cross distributed supplies and provided medical and nursing care for the sick and wounded.

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136

M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

Visų rūšių apdrauda (insurance):

gyvybės, sveikatos, automobilių, namų ir kt. Parūpiname apdraudas jauniems vairuotojams. Naujiems automobiliams gauname 4% paskolas. Žemos premijos. Lengvos išsimokėjimo sąlygos. Atstovaujame senas, patikimas draudimo bendroves. Prieš drausdamiesi kitur teiraukitės pas mus.

JONAS KUTRA,
GEN. APDRAUDŲ BROKERIS

2405 West 51st Street
Walbrook 5-5030 arba REpublic 7-7321

KAIP APSISAUGOTI NUO LIGŲ?

Dr. Anthony J. Gussen (Gustainis) savo neseniai išleistoje knygoje "Dantys, jų priežiūra, sveikata ir grožis" itin nančiai vaizduoja bendros sveikatos priklausomumą nuo mitybos ir dantų sveikatos stovio.

Gausios iliustracijos padeda skaitytojui susidaryti aiškesnį ir tikresnį įvairių ligų vaizdą. Čia įdedame vieną iš tų iliustracijų su atitinkamu parašu:

Yra daug pavojingų ir sunkių ligų, kurių galima būtų išvengti, tinkamai parenkant mitybą ir rūpestingai prižiūrint dantis.

Šią naudingą ir įdomią, gražiai išleistą ir įrištą, knygą galima gauti Naujienose, 1739 So. Halsted St. Kaina \$4.00.

Mintys apie žmogaus ribotumą

Žmogus pasaulį supranta perdėm ribotai. Yra garsų, kurių mes negirdime, taip pat spindulių bei daiktų, kurių mes nematome. Tik su išsirtais už žmogaus pojūčius jautresniais instrumentais buvo išaiškinta daug naujų, anksčiau nežinotų reiškinių. Bet tie instrumentai irgi nėra absoliučiai tobuli, kad pagautų viską. Imkim, pavyzdžiui, teleskopą, mikroskopą ir kt. Jie tik, taip sakant, biskutį praplėtė žmogaus siekiamąjį akiratį.

Dabartinis žmogaus triumfas — atomo skaldymas, pasirodo, irgi neįsė šviesos, ar su protonais bei elektronais baigiasi mažiškas pasaulis, ar tai tik dabartinio žmogaus pasiekta riba, už kurios slepiasi dar daug neišaiškintų vis mažesnių pasaulių.

Kur tai teko girdėti tokį prileidimą: girdi, juk ir elektronuose gali būti gyvybė, ir su protingomis būtybėmis bei mokslo įstaigomis, kur auditorijose profesoriai su studentais aiškina visatos paslaptis! Atrodo juokingai. Bet palyginus su visata, mes patys tokie esame.

Mūsų teleskopais ginkluotai akiai siekiamoje erdvėje didžiausiais kūnais yra laikomos žvaigždės-saulės. O jų pastebima bilijonai, susigrupavę spiečiais, kaip Paukščių Takas, Andromedo miglos ir kt. Mūsų saulės sistema labai primena vidurinę atomo struktūrą. Jei erdvė yra begalinė, tai gal ir saulė visatoje tėra tik atomas, kurių bilijonai sudaro kitus, neišsivaizduojamai didesnius, bet savo atskirą egzistenciją turinčius dangaus kūnus, kurių mes dėl jų didumo nebegalime apčiuopti. Tai, visiškai daleistina, kad ir Paukščių Takas visatoje yra atskiras dangaus kūnas, skriejantis apie kitą didesnę ašį, o ta ašis vėl, ir taip be galo.

Žmogus linkęs manyti, kad tik jis protingas, gudrus. Žinoma, tam tikrą dalį protingumo pripažįstant ir kitiems gyvūnams. O visa kita gamta — tai tik statybinė medžiaga, ne kieno netvarkoma, be savo nuovokos, o savyje iš tos pačios medžiagos susidarančių veiksmų mėtoma ir blaškoma be tvarkos ir tikslo. Vienok, kaip mes matome visoje prigimtyje, kur benukreiptume savo žvilgsnius — į vandenynus, debesis, augmeniją ir kt., tai yra, ar tai būtų vadinama gyvoji, ar negyvoji gamta, visur pastebima be galo protinga santvarka. Jeigu to nebūtų, tai, esant tiek daug medžiagos elementų bei jų susigrupavimų su skirtingomis ir labai priešingomis reakcijomis, gamtoje viešpatautų baisus chaosas. Bet, deja, amžinai judanti ir besikeičianti gamta, kažkur mums nežinomos paskirties link keliauja labai tvarkingai.

Iš tos puikiai besitvarkan-

čios gamtos išsivystę gyviai savo egzistencijai apginti bei išlaikyti gavo asmeninį protą. O labiausiai šiuo atžvilgiu buvo apdovanotas žmogus. Šiandien jam jau permažai gautojo proto galimybių — jis išgalvojo visokių naujų instrumentų, k. t. radiją, televiziją, radarą ir kt., ir su jų pagalba siekia daug toliau ir daug daugiau už savo prigimtą pajėgumą. Tačiau, kokie įrankiai bebūtų naudojami, vis dėlto viską turi perprasti žmogus iš tokio intelektualinio taško, kuris leidžia pažinti daiktus tik iš jų išorės taip, kaip jie atrodo bei reiškiasi, bet ne iš esmės, kas jie yra savo pirmą kilmę.

Mes daug žinome apie elektros reiškinius, bet iš esmės, kas ta elektra yra, nieko. Išaiškinimas, kiek kuris daiktas turi geležies, fosforo ar švino, taip pat, kokios reiškiasi reakcijos bei spinduliavimai — parodo ypatybes, bet daikto esmės klausimais atsakymo neduoda. Ieškodami esmės, mes galime grįžti pas senovės graikų filosofą Platoną, kuris aiškino, kad mūsų tikrasis pasaulis esąs prigimties idėjų pasaulis ir kad tos idėjos esti protingos ir realios apčiuopiamieji daiktai esą tų idėjų atvaizdai. Taip pat galima teigti, kad viskas yra amžinai egzistuojanti grubi medžiaga su savo specifinėmis reakcijomis, arba, kad tai niekada neišsenkanti energija, besireiškianti įvairiausiomis formomis, o gal pagaliau, kad yra protinga, visagalė dievybė, sukurusi ir tvarkanti visus pri-

gimties reiškinius. Vis dėlto, kokią mes čia pareikštą esmės formą bepasirinktume, tai būtų tik simpatijos reikalas, be įrodymų, taip sakant, klaidžiojimas nakties tamsumoje. Pagaliau, juk mes beveik nieko nežinome, kas yra gyvybė ir pats žmogus, ir ar iš jo dar lieka kas nors po mirties. Juk tai vis labai svarbūs klausimai, bet prieš juos blunkamūsų protas ir mes daromės bejėgiai, menki.

Tiesa, juk daug kas tiki, kad vis progresuojantis mokslas pagaliau ras atsakymą ir į tuos klausimus. Taip, mes visi sutinkame su tuo, kad atei-

tyje glūdi didžiuliai ir svarbūs mokslo bei technikos laimėjimai, prieš kuriuos dabartinis žmogus esti menkas ir primitivus. Bet kad galų gale žmogus išaiškintų ir tai, kas yra pasaulis iš esmės ir tuomi iššifruotų buities paslaptis, tai visvien lieka didelių klausimų, nes, kaip yra suprantama, tam nėra pritaikytas pats žmogaus daiktų pažinimas.

CHICAGOS ŠVARIASIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas
prekybos įstaigą, organizuo-
damas ar padidindamas įmo-
nę ar kokį biznį, pasitark su

**WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS**

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemei.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasi-
rinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materialų.

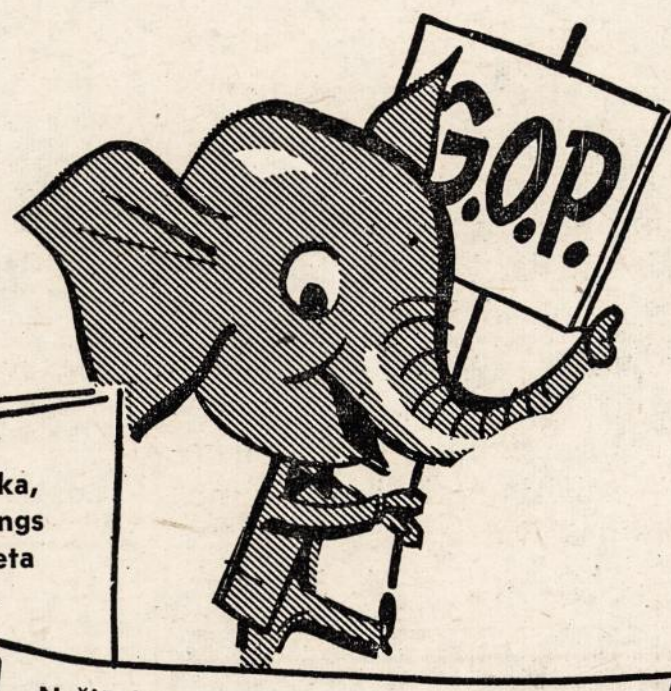
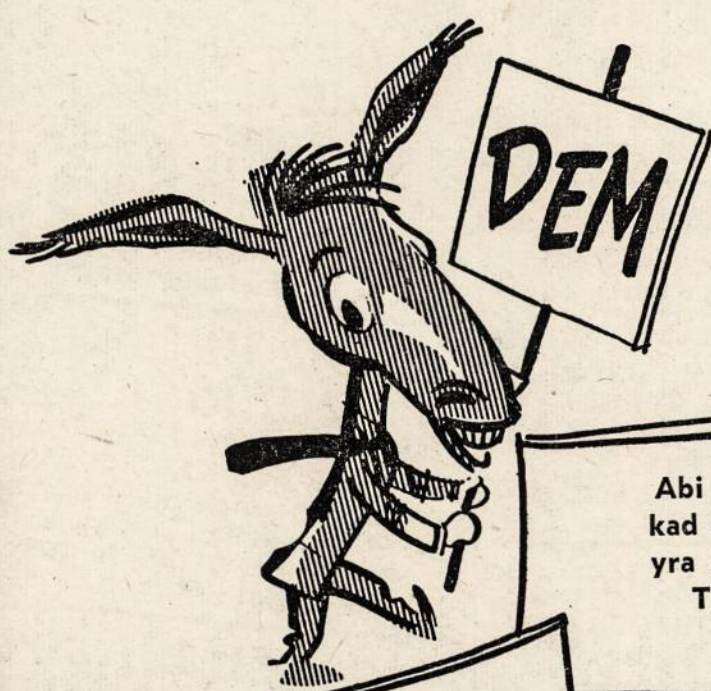
CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

"ČIA NUOMONIŲ SKIRTUMO NĖRA!"

Abi pusės sutinka,
kad District Savings
yra geriausia vieta
TAUPYTI.

Nuo 1897 metų District Savings
reiškia draugišką patarnavimą
ir tikriausią saugumą taupyto-
jams. Nei vienas taupytojas nei
prarado nei vieno cento District
Savings įstaigoje.

Nežiūrint nuomonių skirtumų, kiek-
vienas sutinka, kad pats galimai ge-
riausias investentas yra District
Savings Pre-paid Stock. Investuokite
\$750, o už 98 mėn. gausite \$1,000. Šio
investimento vertė visiškai nesikeičia,
o Jūsų pinigai yra saugiai apdrausti.

KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA!

JOSEPH M. MOZERIS, Secretary

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 SOUTH HALSTED ST.

Cliffside 4-0104

Mūsų šokių muzika

Kažkuriame "N-nų" Literatūros priede Alg. Gustaitis nusiskundė, esą mes neturim lietuviškos šokių muzikos, teliko Nepr. Lietuvos laikais šabaniausko įdainuoti šlageriai, kurie taip pat jau baigia įgirst klausytojams.

Labai malonu ir džiugu, kad Alg. Gustaitis iškėlė spaudoje šį opų mūsų kultūrinį reikalą, į kurį iki šiol tik atskiri asmenys ir profesionalai tekrepė dėmesį. Manau, kad šokių muzika yra labai svarbus veiksnys lietuviybės išlaikymo reikale. Tik reikia mums ne amerikietiskai-negriškos "džiribakų" muzikos, o mūsų liaudies motyvais arba lietuvių kompozitorių sukurtų šokių melodijų ir joms pritaikytų žodžių.

Tačiau negalima teigti, kad mes tokios šokių muzikos visai neturime. Žinoma, ji tebuoja tik didesnėse lietuvių kolonijose ir grojama tik tu orkestrų, kurių vadovams rūpi lietuviška muzika. Muz. Br. Jonušas savo orkestre pritaiko lietuviškų liaudies dainų melodijas valsams, maršams, tan-go ir kt. šokiams. Bet bene lietuviškiausią muziką turi Balio Pakšto orkestras. Be "pasenusių" šabaniausko laikų dalykų, jis įsigyja vis naujų lietuviškų melodijų, bendradarbiaudamas su jaunesniaisiais mūsų muzikais ir net pateikdamas publikai kvarteto ar trio dainavimo formoj. Po kelioliką kūrinių turi parašę specialiai B. Pakšto orkestrui V. Lapienis ir A. Jakavičius, yra jo orkestro repertuare ir kelių kitų lietuvių kompozitorių šokių muzikos. Žodžius šiems kūriniams arba pritaiko kuris nors autorius, arba jie paimami iš mūsų poezijos. Ir man pačiam teko prikergti žodžius prie muzikos. Iki šiol esu "išvertęs" iš kitų kalbų ir nelietuviškos muzikos dalykams žodžius, kurių dauguma jau prigijo publikoje ir daugelis jaunuolių juos niūniuoja ne kitaip, kaip lietuviškai.

Visa bėda, kad tuo tarpu neprieinamas dalykas pagaminti naujausias liet. šokių muzikos dalykų plokšteles. Jeigu kas nors organizuotų ir finansuotų šį reikalą, tai šis trūkumas būtų pašalintas.

A. Mironas

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD.
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit
dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WAbash 2-9354

Garsinkitės "N-nose"

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: akdien nuo 10 ligi 12 val.
iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WAlbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikta antradieniais ir penktadieniais
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo
1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad.
ir Šeštadienį tikta susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511

Ofiso telef.: YARds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val.
kasdien. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. R. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2-4 po pietų ir 6-8 vakare,
šeštadieniais 2-7 p.p. išskyrus sekm.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų
ir 7:30-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonai: PROspect 6-3838
Rezid. telefonai: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonai: LAFayette 3-3210

Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad
6-8:30 Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Moterų ir vaikų ligos
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946

Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po
pietų kasdien, išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų

Tel. ofiso: PROspect 6-2240

Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5700 SO. WOOD STREET
(Prieš Southtown ligoninę)
Priėmimo val. (tik pagal susitarimą):
2-4 kasdien ir 6-8 pirmad. ir penkt.
Šeštadienį 2-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. CONSTANCE

O'BRTIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEmlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8
Ser. Subat. ir Nedėl. tik susitarus
Ofiso telefonai: YARds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepys viršutiniai telefonai,
šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet. išskyrus šeštad.

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253

Rezidencijos: GRovehill 6-8876

DR. A. Z. ŠAULYS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ketv. ir Penktad. 6:30-
8:30 val. vak. Šeštadienį 2-4 v. p. p.

DR. VYT. TAURAS

TUPČIAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro
antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v.
ir šeštad. 2-4 val. po pietų

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIUTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo
6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet,
trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J.

ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.
trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą
Telefonas: HEmlock 4-7899
Namu tel.: Hilltop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Ban-
dažai. Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

— Koks šventasis su uode-
ga? — Atsakymą rasite MISLIŲ
KNYGOJE. Gaunama NAUJA
— NOSE tik už \$1.00.

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Priima: Vakarais nuo 6 ir 9 val.
Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius

Kreivas Akis

Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.

Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.

Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas - Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.

Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.

Išgydo kreivas akis be operacijos.

Įveda netikrą — artificialę akį pagal

sveiką. Praktikuoja per 39 metus.

Kalba lietuviškai.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonas: YARds 7-6616

Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.

Tikrinu klausą ir pagelbėju

neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
svaigimo arba aptemimo, nervuo-
tumo, skaudėjimo, akių karščio.
Atitaisau trumparegystę ir tolire-
gystę. Prirengiu teisingai akinius.
Visuose atsitikimuose egzaminavimai
daromų su elektra, parodančia ma-
žiausias klaidas. Speciali atyda kre-
niama i mokyklos vaikus.

VALANDOS:

Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.

Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.

Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta

4712 S. ASHLAND AVE.

YARds 7-1373

"Naujienose" galima

gauti šias knygas:

IVAIRUS RAŠTAI

V. Andriukaitytė JAUNAI INTELI-
GENTel. Apsirengimo kosmetikos ir
gražaus elgesio menas. 108 psl. \$1.25

Dr. S. Biežis. Būkite sveiki.

188 psl. \$2.00

Dr. J. Basanavičius — Lietuviš-

kos Pasakos, I dalis, 280 psl., gra-

žiai irišta \$3.00

CHICAGOS LIET. METRASTIS,

gausiai iliustruotas, didelio formato,

aprašo visokiąsias lietuvišką veiklą

ir veikėjus. 244 psl. Kaina \$3.00

Josephine Daužvardis — Popular

Lithuanian Recipes. Valgių ir gėrimų

receptai anglų kalba. 120 psl. \$2.00

M. Gudelis. Lietuviai gynė savo

miškus. Įdomiai aprašytos kovos

1905 Suvalkijoje su caro valdžios

paskirtais miškininkais \$2.00

Dr. Juozas Kaskelis — Komunizmas

be Kaukės. 116 psl. \$1.00

A. Lalis lietuviškai angliškai ir

angliškai lietuviškai žodynas. Mink-

štai aptaisais \$12.00

Tas pats kietais aptaisais \$14.00

Mislių Knyga. Virš 1,000 mislių su

paaškinimais. 162 psl. \$1.00

B. Stundžia — Buriavimas ir jū-

rininkystė. Daug naudingų nurody-

mų vandens sporto mėgėjams. 126

psl. \$2.00

A. Vilainis. Žemaičių Žemėje. Re-

portažai iš kelionių Lietuvoje. Chi-

cago, 1952 m., 132 psl. \$1.50

A. Rinkūnas — Kregždutė III d.

Tėvynės pažinimas. Skaityma prad.

mokyklai. 232 psl. \$3.00

A. Rinkūnas — Kregždutė II d.

Skaitymai prad. mokyklai. 184 p. \$2.75

P. Šulaitis — Darbo Teisės Termi-

nai. Žodynėlis dirb. apsaugai. \$1.00

P. Šulaitis — Pensijos ir Pašalpos.

Senatvės pensijos ir palikuonių pašal-

pos. Nelaimingų atsitikimų kompen-

sacijos. 32 psl. 60c.

Balys Sruoga — Giesmė apie Ge-

diminą. Iliustruota. Chicago. 1952

metais \$2.00

Vincas Pietaris — Lapės Pasaka.

Su paveikslėliais. 1951 m. 96 psl.

\$1.10

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

CHICAGO 8, ILL.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JUNE 16, 1956

Mirė Aušrininkas Profesorius Daktaras Juožas Bagdonas

Dr. Juozas Bagdonas gimė 1866 m. balandžio 6 d. Slibinų km. Kybartų valsč. Vilkaviškio apskr., atseit, neužilgo po spaudos uždraudimo. Mokėsi pradžios mokykloje Kudirkos Naumiestyje, 1878-1886 Marijampolės gimnazijoje. Tasai gimnazijos lankymo periodas sutampa su šviesiausiu tos gimnazijos prieškariniu laikotarpiu. Tuo laiku dar dažnai Marijampolės gimnazijoje galima buvo išgirsti lietuviškai kalbant ne tik mokinius, bet ir mokytojus. Štai, gimnazijos inspektorius Andr. Botyrius, nors tada jau sukūręs rusišką šeimą ir pats perėjęs į pravoslaviją, nesivaržydamas šaukė gimnazijos koridoriuje lietuviškai "vyrai, ar nesiliausite išdykavę". O ką kalbėti apie kitus lietuvius tos gimnazijos mokytojus, kaip antai, Petrą Arminą, Petrą Kriaučiūną, Vincą Staniškį, Juozą Jasiulaitį. Jie netik kalbėjo lietuviškai, bet ir mokinius mokė, kur tik galima, taip elgtis. Daug garbingų Lietuvos dirvų purintojų davė tasai Marijampolės gimnazijos laikotarpis: J. Jablonskis - Rygiškių Jonas, K. Grinius, V. Kudirka-Kapsas, vysk. P. P. Būčys, P. Leonas, kun. Ant. Milukas ir visa eilė kitų. Viena iš garbingiausių vietų jų tarpe tenka dr. J. Bagdonui.

Keitėsi laikai: 1883 m. iškėlė iš tos gimnazijos P. Arminą, po dviejų metų A. Botyrių, dar po trijų metų P. Kriaučiūną ir 1898 paskutinį — V. Staniškį. Juos iškėlė, bet jau nepajėgė iškelti įdiegtos lietuviui jaunuliui tėvynės meilės. Toji dvasia neapleido gimnazijos jaunimo iki Nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

Dr. J. Bagdonas, palikęs gimnazijos suolą, visą gyvenimą paliko ištikimas savo gimnazijoj susiformavusioms idėjoms, kuriose pirmavo darbas tėvynės prikėlimui. 1886 m. stojo į Varšuvos universitetą, kur jau surado vienminčių kuopelę. Tais pat metais jau jis buvo parašęs Kvietaičio slapyvardžiu Aušron korespondenciją. Toj pačioj kuopelėj kilo mintis steigti, vieton nu stojusios eiti Aušros, naują lietuvišką laikraštį Varpą. Taigi jis, dr. J. Bagdonas, buvo steigėjų tarpe. 1889 m. nusikėlė tolimesnėms studijoms į Maskvos universitetą, kur vėl įsijungė į slaptą lietuvių studentų draugiją.

Mokslus baigęs 1891 m. pasi-liko ištikimas savo mokytojo P. Kriaučiūno patarimui, būtent, nesikelti į Rusiją, o baigus mokslus palikti Lietuvoj. 1892-1896 m. verčiasi gydytojo praktika Kudirkos Naumiestyje, 1896-1898 m. Vilkavišky. Išgavęs Kražių bylos uždaro teismo posėdžių protokolus, kurie buvo panaudoti prieš rusų carą ir jo valdžią. Tuo pačiu metu bendradarbiauja draudžiamo-

joj lietuviškoj spaudoj: Varpe, Ūkininke, Vienybėje Lietuvos rinkų, be to, platina tą literatūrą, rašo ir leidžia politiniais ir kultūriniais reikalais knygeles. Už tą veiklą jau 1893 m. policijos tardomas, o 1897 m. areštuotas, 6 mėn. išlaikytas kalėjime, bet už užstatą iš kalėjimo išleistas. 1899 m. sužinojęs, kad tremiamas į Viatką (šiaur. Rusijos sritis prie Uralo kalnų), pasitraukė į Mažąją Lietuvą. Čia jis redagavo su vienerių metų pertrauka Varpą nuo 1899 iki 1905 m., Ūkininką 1900 ir 1904 m., Naujienas 1901-1902 m. Be to, 1900 m. padėjo Londono lietuviams organizuoti atskirą nuo lenkų lietuvišką parapiją; Londone ir Škotijoje organizavo šviesos draugiją. 1900 m., Amerikos lietuvių pavestas, surengė Paryžiaus pasaulinėje parodoje lietuvių paviljoną. Tasai paviljonas buvo mums lietuviams labai reikšmingas: buvo paskelbta pasauliui apie lietuvių tautos gyvastingumą, apie jos sunkią dalį rusų caro priespaudoje. Apie anuometinę Paryžiaus parodą prof. dr. J. Bagdonas išspausdino savo atsiminimus Mūsų Senovėje. Nepaliko ramybės dr. J. Bagdono ir Maž. Lietuvos: vokiečių žandarų buvo 1903 m. areštuotas, tik jį išgelbėjo turėtas Amerikos lietuvių Lallo asmens liudijimas, bet Maž. Lietuvą turėjo galutinai apleisti. Išsikėlė į Šveicariją, vėliau į Austrovengrijos Ukrainą, Lvovą, ir pagaliau į Škotiją, kur vertėsi gydytojo praktika. Spaudą atgavus, iš Škotijos bendradarbiavo Vilniaus žiniose. Per visą tą laiką tik vieną kartą jam pasisekė slapta atsilankyti Lietuvoje: 1902 m. dalyvavo lietuvių demokratų suvažiavime. Grįžęs į Lietuvą 1906 m. redagavo Ūkininką, bendradarbiavo šviesoje, Viltėje, Litvoje. Pirmojo pasaulinio karo metu ir vėl jam reikėjo apleisti Lietuvą: kaip gydytojas buvo mobilizuotas. Bet ir ten bendradarbiavo pabėgėlių spaudoje — Santaroje ir Lietuvių Balse.

Po karo grįžęs 1918 m. į Lietuvą vėl pradėjo K. Naumiesty verstis gydytojo praktika, bet 1919 m. Daktaras jau Sveikatos Departamento direktorius, 1923-1924 m. Medicinos Fakulteto dekanas.

Dr. J. Bagdonas buvo vienintelis užsilikęs Aušrininkas: jo pirmoji korespondencija buvo kaip tik Aušroje 1886 m. Užmezgęs ryšį su tų metų draudžiamąja spauda, jis nepadėjo plunksnos per visą savo gyvenimą. Bet jis nebuvo vien laikraščių bendradarbis, jis rašė ir leido brošiūras, knygas, pvz., Broliai Lietuviai, Kur dingsta mūsų sudėti mokesčiai, Penkiolikai metų sukakus, Iš revoliucijos judėji-

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 16, 1956

mo, "Šventoji" caro valdžia. Nepriklausomoj Lietuvoj parašė įvadą į bendrąją mediciną, Iš mūsų kovų ir žygių (dvi dalys), Kova dviem frontais, bendradarbiavo Medicinoj, L. Enciklopedijoje, redagavo Blaiviąją Lietuvą, vėliau pavadintą Blaivybe ir Sveikata. Kiek daug dr. J. Bagdonas rašė draudžiamajoje lietuviškoje spaudoje, liudija jo vartoti net 50 slapyvardžių.

Ar daug mes savųjų tarpe rasim tiek nusipelnusių Lietuvai asmenų. Dr. J. Bagdonas stovi tos atgimimo epochos garbingiausių kovotojų už Tėvynės laisvę gretose, bet jis visą gyveimą buvo nepaprastai kuklus, tad ir jo vardas neskambėjo, kaip kitų, kartais gal ir mažiau nusipelnusių.

Štai šitas garbingas asmuo senatvėje, svetimų okupantų išguitas iš tėvynės, kuriai jis ištikimai tarnavo per visą savo amžių. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, vėliau Austriją, 1951 m. atvyko į JAV ir vargo senelių prieglaudoje Clevelande ir ten š.m. birželio 8 d. 10 val. 30 min. ryto mirė. Palaidotas birželio 9 d.

Mūsų žymiųjų sąjūdžių, Aušros ir Varpo, dalyviui prof. dr. J. Bagdonui savo gilią senatvę teko baigti atbloksčiam į Ameriką toli nuo tėvynės ir pakartoti emigranto gyvenimo nedalią. Tie patys Maskvos tironai neleido dr. J. Bagdonui ramiai baigti senatvės dienas savo mylimam krašte.

Pirmą kartą gyvendamas emigracijoje visą savo energiją ir sugebėjimus skyrė Lietu-

vos laisvės kovai, lietuvių reikalams. Paminėtinas vienas labai gražus jo būdo bruožas: platus supratimas lietuviškųjų reikalų ir vertinimas kitų politinių srovių, dirbančių lietuvių tautinį darbą. Dr. J. Bagdonas, politiškai būdamas vidurio srovės atstovas, kai būdavo reikalas, neatsisakydavo padėti nė vienai kitai srovei. Štai jisai talkininkauja mūsų kairiajai srovei — Lietuvos socialdemokratams — sutrumpintai išvertęs dvi Liebknechto brošiūras, o Škotijoje pasirūpina įkurti atskirą nuo lenkų parapiją ir išspausdina tuo reikalu knygutę — Parapiją ir Klebonas. Šie du paminėti pavyzdžiai išryškina d-ro J. Bagdono asmenybę: lietuvišką darbą dirbti bet kuriame bare, jei tik nujauti, kad tasai darbas padės atbundantčiai Lietuvai.

Garbingasis Aušrininkas, Varpininkas, Lietuvių Profesorų Draugijos Amerikoje Garbės Narys, užsitarnavo didžios pagarbos ir dėkingumo iš lietuvių tautos. Bet tik laisvajame pasaulyje esanti mūsų kenčiančios tautos dalis pasiskaitys apie dr. J. Bagdono mirtį ir nors nuotrupomis paminės jo nuveiktus darbus, o už geležinės uždangos mūsų Tėvynėje gal ir mirties faktą nutylės.

Ramiai ilsėkis, Daktare, laisvos Amerikos žemėje, o tavo garbingas ir darbingas gyvenimas tegu bus paskatinas pavyzdys mūsų naujai lietuvių emigracijai.

Apžiūrėkite! Išbandykite! Nusipirkite!

1956 METŲ BUICKĄ

arba pasirinkite

VIENO SAVININKO VARTOTĄJĮ

dabar rodomą mūsų automobilių parduotuvėje

CONLEY BUICK COMPANY

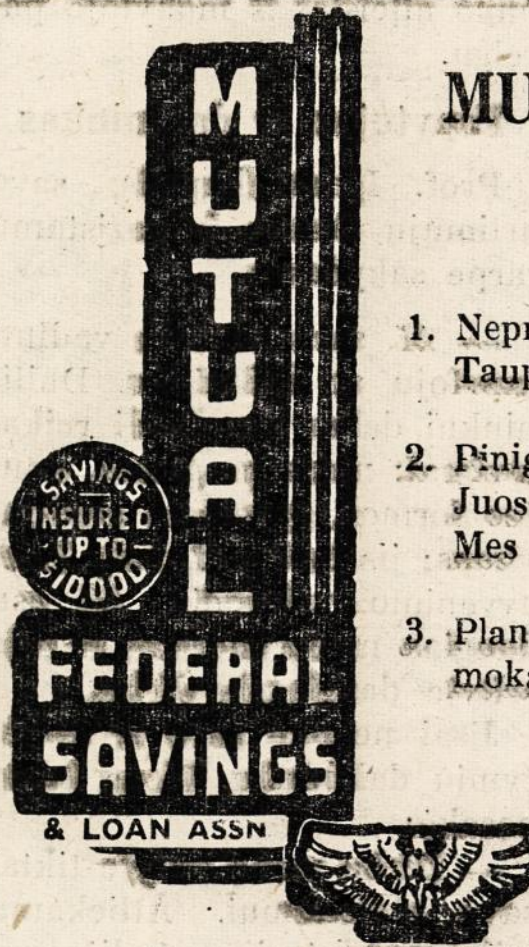
7651 So. Halsted Street, Chicago, Ill.

Autorizuotos Buick dalys ir patarnavimai. Nereikia mokėti už atvežimą.

Telefonuokite: HUDSON 3-6565

Patarnavimus teikiame 540 West 72nd Street

Atdara kasdien iki 9 val. vakaro, šeštad. ir sekmad. iki 5 val. vak.

MUTUAL FEDERAL
SAVINGS

pataria:

1. Nepraleiskit visų uždirbtų pinigų. Taupykit nors daį.
2. Pinigams padėti nereikia važinėti. Juos galite pasiųsti paštu. Mes apmokėsime pašto išlaidas.
3. Planingas taupymas visados moka gerus dividendus.

2202 W. CERMAK ROAD
Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

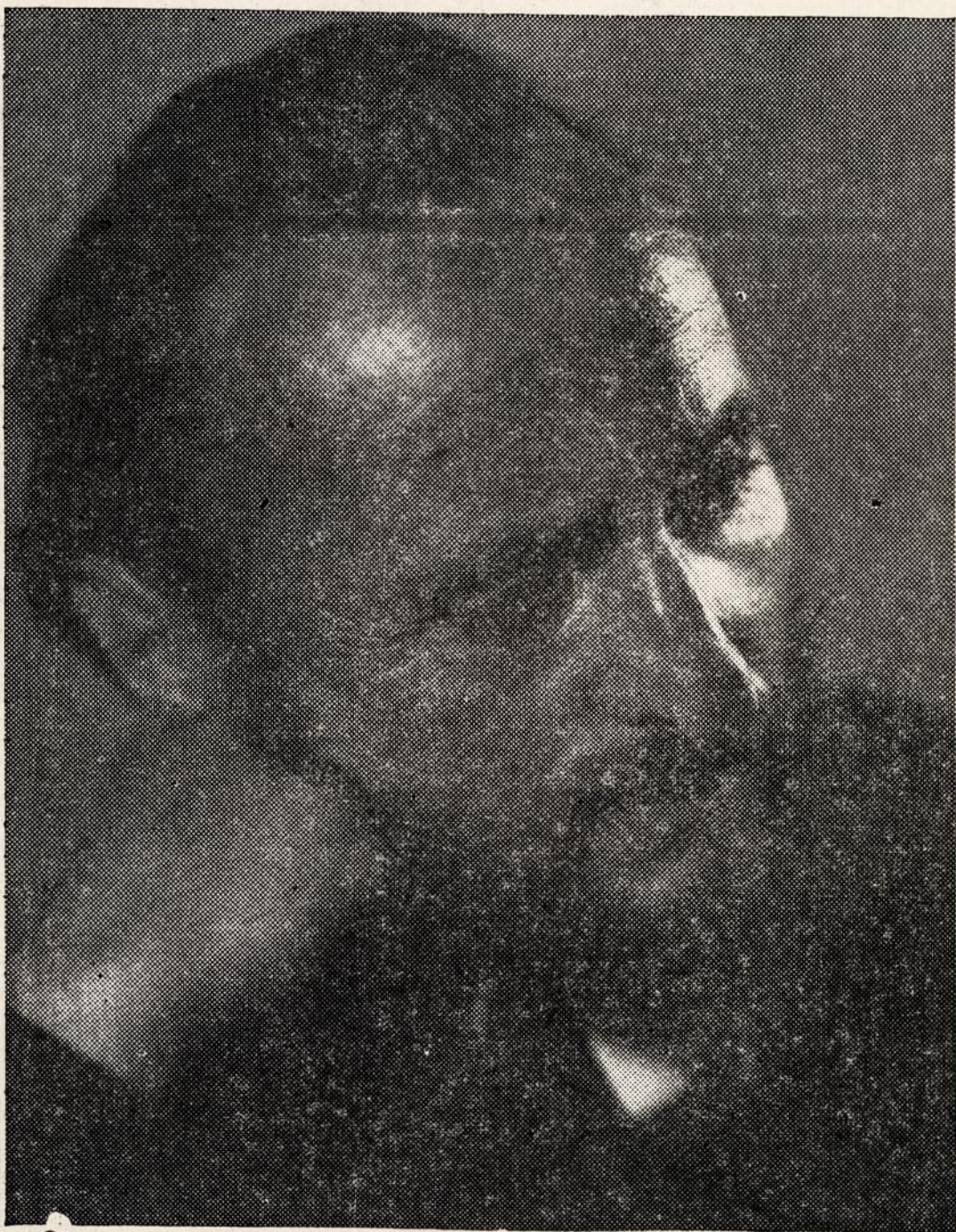
Chartered and Supervised by the U. S. Government

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9-tos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 1 valandos po pietų. Trečiadieniais visai neatidaro.

Šviesios asmenybės netekus

(Dailininko Igno Šlapelio metinių proga)

A. GINTNERIS, Chicago, Ill.

Prieš metus laiko, birželio 3 d., Chicagoje mirė prof. Ignas Šlapelis. Jisai buvo tinkamai pagerbtas ir palaidotas šv. Kazimiero kapinėse. Jo artimieji draugai apie tai parašė spaudoje. Vieni prisiminė velionį, kaip mokslo draugą, kiti kaip dailininką, mokytoją, meno kritiką ir t. p.

Dabar jau metai laiko, kai neturime prof. Igno Šlapelio. Metinių mirties proga noriu skaitytojams priminti velionį, kaip žmogų ir mešininką. Tiesa, aš jį asmeniškai pažinau tik lietuvių stovykloje Vokietijoje, bet teko pasikalbėti įvairiais gyvenimo klausimais. Tada stebėjau jo atmintimi ir išgyventais nuotykiams. Jisai mėgdavo pasakoti apie savo nuotykingą gyvenimą. Bet apie tai kita proga. Dabar prisiminkime tik jo gyvenimą Lietuvoje.

Meno mokyklos direktorius

Ignas Šlapelis, grįžęs po I-jo Pasaulinio karo į Lietuvą, buvo paskirtas meno mokyklos direktoriumi. Jisai savo pareigose išbuvo labai ilgai. Ir tuo galėjo pasididžiuoti, nes mokėjo tą meno šventovę gražiai ir pavyzdingai tvarkyti. Tuo laiku mokykla išgijo didelę ir turtingą biblioteką. Pačioje meno mokykloje pakilo mokslo lygis ir visa eilė gabesnių lietuvių dailininkų turėjo galimybės išvykti į Paryžių, Romą ar kitur studijuoti meno mokslus.

Jisai pats, kaip pasakoja jo buvę mokiniai, buvo gana atviras, teisingas ir retkarčiais gana griežtokas. Kitaip jam sunku būtų buvę tvarkyti ir administruoti mokslo įstaigą. Privatiname gyvenime buvo labai malonus ir nuoširdus.

Valstybinio pareiagingumo pavyzdys

Tuo laiku į Lietuvą iš užsienio

buvo atvykęs jau pagarsėjęs ir žymus dailininkas. To dailininko vardas plačiai buvo žinomas ir kitų valstybių tarpe. Jisai Lietuvoje atitinkamų pareigūnų buvo pakviestas profesoriumi į meno mokyklą. Turėjo darbą ir Valstybės Teatre. Dirbo dviejose vietose ir gaudavo nemažą atlyginimą. Bet teatre buvo labai užimtas ir retai pasirodydavo meno mokykloje. Mokiniai nesulaukdavo mokytojo. Tokia tvarka nepatiko direktoriui Ig. Šlapeliui. Pasiskundė švietimo ministeriui, kad veltui mokami pinigai iš valstybės išdo. Jei profesorius negali atsilankyti į pamokas bent vieną kartą savaitėje, tai galime apsieiti ir be jo. Sąžinė neleidžia tai daryti.

Ministeris pažadėjo reikalą ištirti ir sutvarkyti. Po kurio laiko profesorius, nežiūrint stiprios užnugarinės paramos, buvo atleistas iš mokytojo pareigų.

Tapytojas ir dailininkas

Prof. Ignas Šlapelis, savo artimųjų draugų ir pažįstamų tarpe sakydavo:

— Aš save nenoriu vadinti tapytoju ar dailininku. Dailininkui dabar yra dideli reikalavimai: meno progresas, naujos formos, gyvenimo studijavimas; jis turi būti, kaip koks gyvenimo veidrodis. Aš esu daugiau meno istorikas ir toje srityje daugiausia dirbu.

Jisai nelaukė save ir koku žymiu dailininku. Vieną kartą pasakė:

— Dirbu meno srityje tikrai savo malonumui. Atliekamu laiku nuo istorijos studijų patepioju...

Tačiau Ig. Šlapelis, nežiūrint

tiesioginių pareigų, yra daug sukūręs ir nupaišęs visą eilę peizažų. Jų skaičius siektų iki vieno šimto su viršum; tremtyje ir net JAV jisai neatsilikdavo nuo savo draugų ir dirbo.

Ignas Šlapelis — meno istorikas

Menas ir karas — dvi skirtingos sąvokos. Tačiau žmogui gyvenant visko pasitaiko. Kai atėjo karas, jisai buvo pašauktas į frontą. Reikėjo palikti meno mokslus ir kovoti. Po kelerių metų fronto ir vargingos kelionės iš Sibiro, grįžo į tėvynę. Dabar vėl reikėjo atsiminti meno pasaulį. Prisiminti meno gyvenimą, istoriją ir rengtis pedagoginiam darbui. Tuoju buvo paskirtas Kauno meno mokyklos direktorium. Studentai tuoju pastebėjo, kad jų mokytojas puikiai žino dėstomąjį dalyką. Darydavo ištraukas iš knygų, pasakodavo žymesnių pasaulio menininkų gyvenimą. Daugelį dalykų atsimindavo mintinai. Jų nebuvo užrašyta jokiose knygose. Mat, kai Ig. Šlapelis mokėsi Italijoje, tai jisai apklausinėjo gyvus liudininkus ir rinko žinias apie dailininkų gyvenimą, jų meno istoriją: lankė muziejus, galerijas, parodas. Mokėjo šimtus anekdotų iš dailininkų gyvenimo. Buvo geras meno istorijos žinovas ir tiek pat geras pedagogas savo klausytojams.

Kiti darbai ir autoritetas

Kai buvo organizuojama Čiurlionio Galerija arba Meno Muziejus, tai prof. Ignas Šlapelis, su kitais dailininkais, visada būdavo kviečiamas į jūrų komisijas. Jiems tekdavo atrinkti geriausius dailininkų darbus ne tik minėtoms įstaigoms, bet ir daugeliui kitų. Savo autoritetu ir pasitikėjimu dažnai išlygindavo kitų nuomones ir surasdavo teisingą aukso vidurį, tuo parodydamas savo nusimanymą ir vertę.

Kam teko klausyti jo paskaitos Chicagoje apie italų dailininką Leonardo da Vinci, tas puikiai supras, kaip giliai jisai buvo pažinęs to menininko gyvenimą, kūrybą ir pasaulinę reikšmę. Jisai tada kalbėjo dvi su puse valandas, bet tik dalis buvo pasakyta, ką jisai žinojo ir norėjo išreikšti žodžiu.

Prof. Ignas Šlapelis dalyvaavo ir spaudoje. Parašė daugybę straipsnių meno reikalais. Ypatingai objektyviai būdavo aprašomos meno parodos ir kiti dailininkų darbai. Jisai vengdavo nesantaiką keliančių straipsnių, aštrios kritikos ir ginčų spaudoje. Turėjo menininkų tarpe pasitikėjimą. Ir buvo gerbiamas, kaip meno istorikas, kritikas ir žmogus.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Mes mokame Aukštą Dividendą

MIDLAND
Savings and Loan Association

PER 40 METU VISU LIETUVISKU KOLONIJU SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO BENDROVE

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

BUICK'AS LIETUVIŠKAS AUTOMOBILIS

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, - TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: LAfayette 3-8248
(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradi., Penktadi. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų.
Trečiadi. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Lietuviškojo gyvenimo akimirkos

Dainų šventei artėjant

Jau tik nepilnas mėnuo beliko iki to laiko, kada Chicagon suvažiavusi tūkstantinė dainininkų grupė iš visos Amerikos kampų galingai užtrauks lietuviškosios dainos posmus. Liepos mėn. 1 d. bus diena, kurioje galėsime pamatyti, kokie mes esame turtinigi, ne vien tik medžiaginiame, bet ir dvasiniame pasaulyje.

Lietuvius, panašiai kaip ir italus, kitataučiai vadina dainos žmonėmis. Tik tarp vienu ir kitų skirtumas yra tas, kad vieni daugiau yra atsidavę operinei, sunkesnio žanro dainoms, o kiti — visa savo siela pamėgę savo liaudies dainą, išėjusią iš pačių žmonių ir jų lūpose visada gyvai kartojamą.

Lietuvos liaudis, lyg ta kraitinė skrynja, talpina nemaža neįkainojamo turto. Prieš kiek laiko, žinomas Amerikoje Alice Stephens moterų ansamblis savo įdainuotų dainų plokštelę pavadino "Dainų Skrynele" ir jos pirmoje dainoje dainavo "Mes atdarysim dainų skrynėlę". Taip tikrai šis ir kiti ansambliai, chorai ar pavieniai asmenys mums atveria tos brangios mūsų kraičio skrynios dangtį ir parodo visą puikų sukauptą turtą, kuriuo mes tik galime didžiuotis ir gėrėtis.

Lietuviška daina jau nuo senų laikų buvo ir yra lietuvių palydovė ir paguoda. Kur tik didesnis būrys mūsų susirinkdavo ten ir daina jų lūpose gyvendavo. Ar tai darbo metu, ar tai per poilsį, ar tai besilinksminant ir alaus stiklą gursknojant. Ne vien tik džiaugsmingais momentais lietuvis dainą dainavo ir dainuoja: kartais ir sielą rūpesčiams spaudžiant su daina jis bandydavo nuvaryti širdį užgulusį kartėlį ir sunkumą, daug nesirūpinant užpuolusiais vargais.

Suoliais beartėjančios Dainų šventės pasiruošimo ratas jau yra plačiai užsuktas ir jis kasdien vis artėja prie savo tikslo. Žinoma, dar yra nemaža reikalų ir rūpesčių, kurie yra reikalingi sutvarkyti bei patikslinti. Čia, kaip ir kituose bendruose lietuviškuose reikaluose, yra tikimasi nuoširdaus visų lietuvių bendradarbiavimo ir pritarimo.

Laiko neperdaugiausia yra belikę ir liepos mėn. 1 d. netruks ateiti. Todėl jau yra pats vėliausias laikas visomis galimomis priemonėmis prisidėti prie šios šventės: darbu, talkininkaujant įvairiems jos komitetams ar vadovaujantiems asmenims. Spaudoje yra skelbiami šios šventės pranešimai, informacijos ir kt., tad, atrodo, nereikia daug aiškinti, kur ir kada kreiptis, norint atlikti savo įnašą Dainų šventės reikalui. Belieka tik apsigalvoti, o tai padarius — ištarti ryžtingus žodžius: aš padėsiu šiai Dainų šventei! E. Š.

—Girkšt-pakšt ant tentos
Kibur-vibur ant tvoros.—Kas?
Atsakymas "Mūsų knygoje".
Kaina \$1.00. Naupenose

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 16, 1956

Naudinga knyga apie dantų sveikatą ir priežiūrą

Dr. Anthony J. Gussen (Gustainio) veikalo "Dantys, jų priežiūra, sveikata ir grožis" korektūras teko skaityti man. Prisipažinsiu, kad šiaip gal būčiau šio veikalo ir neskaityęs, nes būčiau galvojęs taip, kaip, tur būt, galvoja daugumas: "E, nėr ko čia skaityti! Juk aš ne medikas, o kai ims dantį skaudėti — eisiu pas gydytoją". Bet perskaičius keletą puslapių pasidarė tiek įdomu, kad korektūrų skaitymas, nuotraukų ir piešinių skirstymas virto įdomiu ir maloniu darbu. Tenka pasveikinti autorių, praturtinusį mūsų literatūrą tokiu įdomiu ir naudingu veikalu. Galima drąsiai patarti visiems įsigyti ir atidžiai perskaityti šią, gražiai Naujienų išleistą, knygą, kuri tikrai papuoš kiekvieno lietuvių biblioteką.

Pasakysiu atvirai, kad ėmiau sekti Dr. Gustainio patarimais ir pastebėjau, kad sveikata ir savijauta bereginti pagerėjo.

Autorius nesišvaisto pigiais receptais bei patarimais ir neoperuoja spėliojimais ir savo asmeniškėmis nuomonėmis. Vaizduodamas pasibaisėtiną bendrosios sveikatos stovį JAV-ėse ir kitur, autorius, remdamasis mokslininkų tyrinėjimais ir statistikos duomenimis, įrodo, kad galima būtų išvengti daugelio negalavimų, teisingu būdu saugojant dantų sveikatą. Toliau, tokiu pat griežtu būdu autorius rodo dantų sveikatos priklausomumą nuo mitybos. Esu tikras,

kad skaitytojais-nemedikais, atidžiai pastudijavę šį veikalą, nustebę pamatys, kad jų įsivaizduojamos žinios apie mitybą bei dantų priežiūrą turi daug spragų. Jaunos, neprityrusios ir būsimos motinos ras knygoje daug patarimų, kuriais sekdamas, išvengs didelių ir kartais netikėtų nemalonių, o be to ir sutaupys pinigų: kiekvienu atveju geriau ir lengviau yra išvengti ligos, negu, gavus ją — gydytis.

A. Zujus

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEMlock 4-8037
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Siunčiame į Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą pilnai apmokėtus anglišku medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, taip pat išsiunčiame ir įkainuojame vietoje siuntėjo supakuotus siuntinius. Labai pigus pas mus užsakomi vaistai. 60 gr streptomycino ir 50cc penicilino tik \$37.30 siunčiant ekspresu iš Anglijos. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas: 9—6 val.
PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
Crawford 7-2126

(Skelb.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

8200 So. Keane Ave., Oaklawn, Illinois

Prašome aplankyti mūsų kapines ir apžiūrėti kelių tūkstančių lietuvių pasirinktas vietas. Lengvomis sąlygomis duodame paskolas pirmiems morgičiams. Neiname komisijos. Platesnių informacijų telefonuokite:

GRovehill 6-5078

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

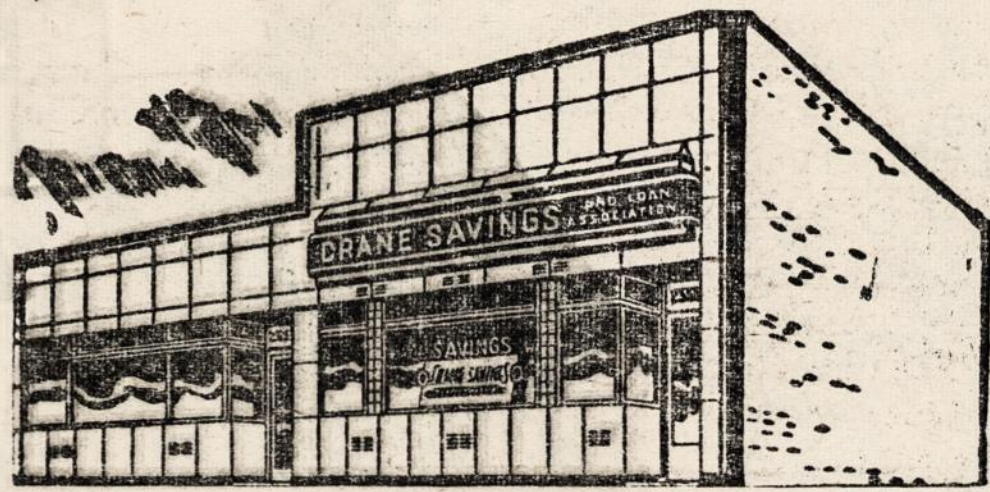
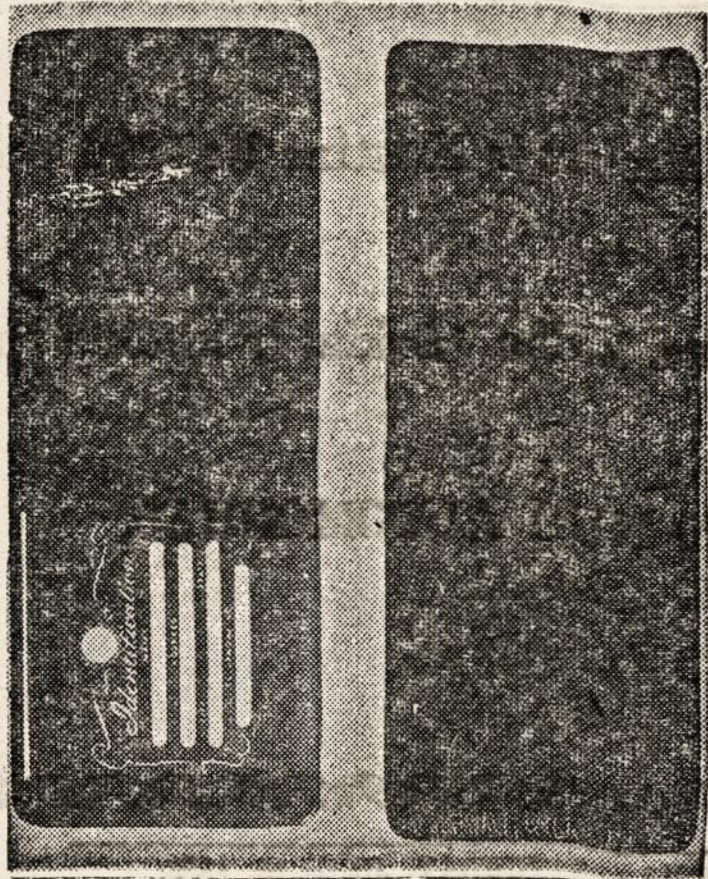
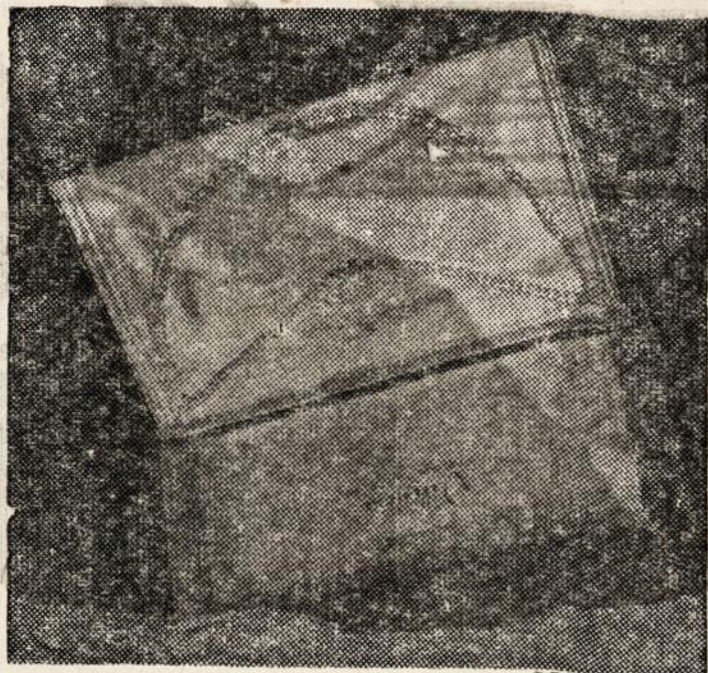
Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu, ir pristatymas garantuojamas. REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje. Siuntiniai pristatomi gavėjui 5—6 savaitių bėgyje.

T. KUCZEWSKI & CO.

4035 SO. RICHMOND STREET Tel.: FRontier 6-6399
Ofisas atdaras: Nuo pirmad. iki šeštad., nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

Sukaktuvinių Metų Dovanos

Šiais metais Crane Savings mini savo 30 metų sukaktį. Šia proga bendrovės vadovybė nutarė duoti dovanų visiems naujiems ir seniems taupytojams. Štai jos:

1. Kas atidarys naują sąskaitą arba padės į senąją \$50.00 ar daugiau, tai gaus dovanų bendrovės raktą su termometru arba puikią piniginę.
2. Kas padės \$150.00 ar daugiau, tai gaus stiprų ir parankų plastikinį arba nailoninį shopping bag (krepsį pirkiniams).
3. Kas padės \$500.00 ar daugiau, tai gaus saugią dėžę dokumentams laikyti arba perlų karolius.

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET LAFayette 3-1083

B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas
Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Paduodame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai veltui.

ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. APDRAUSTA IKI \$10,000
DARBO VALANDOS: pirmad. ir ketv. nuo 9 iki 8 val. vak.; antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta, o šeštadienį nuo 9 valandos iki vidudienio.

PAVASARINIS

NAUJIENŲ PIKNIKAS

SEKM., BIRŽELIO 17 D.

BUČO PARKE

WILLOW SPRINGS, ILLINOIS

-
1. Dainų ir šokių programą atliks Irene Protas ir Kristina Kriščiūnaitė - Austin.
 2. Sportininkų tinklinis (rungtynės).
 3. Dr. P. Grigaičio, Naujienų redaktoriaus, kalba. Šokiai ir kitokie pamarginimai.

MOKESTIS — \$1.00 NUO AUTOMOBILIO.